

خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور به عنوان سی و یکمین گزارش تفریح بودجه پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، مستند به اصل (۵۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۱۹) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، علی رغم ایجاد محدودیت ناشی از شیوع کرونا و تمدید مهلت جذب مصارف عمومی دولت در سال ۱۳۹۸ کل کشور، یک ماه قبل از موعد مقرر قانونی تهیه و در تاریخ ۱۳۹۹/۹/۲۹ به مجلس شورای اسلامی ارسال و متعاقباً در صحن علنی مجلس، اعلام وصول شد.

دیوان محاسبات کشور با حسابرسی بالغ بر ۳,۷۰۰ دستگاه اجرایی، بررسی و تلفیق بیش از ۶,۸۰۰ گزارش حسابرسی، عملکرد تبصره های ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، بررسی گزارش های تلفیقی تعداد ۲۷۴ تبصره، بند و جزء در کارگروه فنی - حقوقی، گزارش تفریح ماده واحده و تبصره های ذیل آن را در ۵۹۹ صفحه تهیه و در هیأت عمومی دیوان محاسبات کشور به تصویب رساند.

جهت استحضار نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، عملکرد بخشی از تبصره های (۱)، (۴)، (۷) و (۲۱) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، بر اساس نظر مراجع ذیصلاح دارای طبقه بندی بوده که گزارش آن به ریاست محترم مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است.

اینک خلاصه گزارش تفریح بودجه کل کشور به شرح زیر تقدیم می شود:

بخش اول: منابع و مصارف

در این بخش میزان منابع و مصارف قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور و تحقق آن در قالب

بندهای ذیل ارائه می شود:

۱-۱) منابع

میزان تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، در جدول شماره (۱) آمده است. بر اساس

این جدول میزان پیش بینی منابع بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات، بالغ بر یک میلیون و

نهمصد و سی و پنج هزار و چهار صد و شصت و شش میلیارد (۱,۹۳۵,۴۶۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان

بوده که مبلغ دو میلیون و یکصد و نود و پنج هزار و یکصد و بیست و نه میلیارد

(۲,۱۹۵,۱۲۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان (معادل ۱۱۳/۴٪) محقق شده است.

جدول شماره ۱) میزان تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد تحقق	تحقق یافته	مصوب پس از اعمال تغییرات	عنوان
۸۹/۶	۴۳۶,۱۷۲	۴۸۶,۵۸۱	منابع عمومی دولت
۸۰/۳	۵۷,۳۴۴	۷۱,۴۲۷	منابع اختصاصی
۱۲۱/۲	۱,۷۳۲,۹۵۳	* ۱,۴۳۰,۲۹۳	منابع بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
-	(۳۱,۳۴۰)	(۵۲,۸۳۵)	کسر می شود: ارقام دوبار منظور شده
۱۱۳/۴	۲,۱۹۵,۱۲۹	۱,۹۳۵,۴۶۶	منابع بودجه کل کشور

* تغییرات قانونی منابع بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه های اجرایی مذکور با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، می باشد.

۱-۲) مصارف

میزان تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، در جدول شماره (۲)

درج شده است. بر اساس این جدول، میزان پیش بینی مصارف بودجه کل کشور پس از اعمال

تغییرات، بالغ بر یک میلیون و نهصد و چهل و نه هزار و نهصد و هفتاد و دو میلیارد

(۱,۹۴۹,۹۷۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که مبلغ دو میلیون و یکصد و نود و یک هزار و هشتصد و

شصت و پنج میلیارد (۲,۱۹۱,۸۶۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان (معادل ۱۱۲/۴٪) تحقق یافته است.

جدول شماره ۲) میزان تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
عنوان	مصوب پس از اعمال تغییرات	تحقق یافته	درصد
مصارف عمومی دولت	* ۵۰۳,۲۱۵	۴۳۲,۹۰۹	۸۷/۵
مصارف اختصاصی	۶۹,۳۰۰	۵۷,۳۴۳	۷۳
مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	** ۱,۴۳۰,۲۹۳	۱,۷۳۲,۹۵۳	۱۲۱/۲
کسر می‌شود: ارقام دوبار منظور شده	۵۲,۸۳۵	۳۱,۳۴۰	-
مصارف بودجه کل کشور	۱,۹۴۹,۹۷۲	۲,۱۹۱,۸۶۵	۱۱۲/۴

* تغییرات مصارف عمومی دولت به تفصیل در گزارش تفریح ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور درج شده است.
 ** تغییرات مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه‌های اجرایی مذکور می‌باشد که به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور رسیده است.

از جمله دلایل فزونی منابع نسبت به مصارف :

۱- اعمال حساب مبلغ یک هزار و هفتصد و دو میلیارد (۱,۷۰۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از

محل مازاد واریزی سنوات گذشته شرکت‌های دولتی بابت سود سهام با بخشی از بدهی

علی‌الحساب سود سهام سال جاری

۲- اعمال حساب مبلغ هشتصد و سیزده میلیارد (۸۱۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بابت تسویه

بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی، از محل درآمد مربوط به ارایه حق الامتیاز تلفن

همراه و ثابت در منابع بودجه و عدم ثبت آن در مصارف

۳- اعمال حساب مبلغ هفتصد و چهل میلیارد (۷۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از اسناد و اوراق

مالی اسلامی منتشر شده در سال ۱۳۹۸ در بخش منابع و عدم ثبت آن در بخش مصارف.

۳-۱) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور پس از اعمال تغییرات، کسری تراز عملیاتی، بالغ

بر یکصد و سی و سه هزار و ششصد و سی و دو میلیارد (۱۳۳,۶۳۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که

با توجه به میزان درآمدهای تحقق یافته و مصارف اعتبارات هزینه‌ای، کسری تراز عملیاتی در عمل

به مبلغ یکصد و بیست و هفت هزار و دویست و چهل و دو میلیارد (۱۲۷,۲۴۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان رسیده است. به عبارتی فزونی هزینه ها نسبت به درآمد عمومی به میزان ۵۷,۶ درصد می باشد. این مبلغ تماماً از محل واگذاری دارایی های مالی تأمین شده است.

تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت به تفکیک بخش های مختلف، به شرح جدول

شماره (۳) می باشد:

جدول شماره ۳) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت - مبالغ به میلیارد تومان				
عنوان	مصوب طبق قانون بودجه	مصوب پس از اعمال تغییرات *	تحقق یافته **	
			مبلغ	درصد
درآمدها	۲۳۸,۹۸۳	۲۳۸,۹۸۳	۲۲۰,۷۸۹	۹۲/۴
اعتبارات هزینه ای	۳۵۲,۳۷۶	۳۷۲,۶۱۵	۳۴۸,۰۳۱	۹۳/۴
تراز عملیاتی	(۱۱۳,۳۹۳)	(۱۳۳,۶۳۲)	(۱۲۷,۲۴۲)	۹۵/۲
واگذاری دارایی های سرمایه ای	۱۵۸,۵۲۳	۱۵۸,۵۲۳	۴۷,۵۵۹	۳۰
تملك دارایی های سرمایه ای	۶۶,۸۵۷	۹۳,۳۸۸	۵۱,۹۶۷	۵۵/۶
خالص دارایی های سرمایه ای	۹۱,۶۶۶	۶۵,۱۳۵	(۴,۴۰۸)	-
واگذاری دارایی های مالی	۵۱,۰۷۵	۸۹,۰۷۵	۱۶۷,۸۲۴	۱۸۸/۴
تملك دارایی های مالی	۲۹,۳۴۸	۳۷,۲۱۲	۳۲,۹۱۱	۸۸/۴
خالص دارایی های مالی	۲۱,۷۲۷	۵۱,۸۶۳	۱۳۴,۹۱۳	-

* اختلاف ۱۶,۶۳۴ میلیارد تومان جمع جبری خالص دارایی های سرمایه ای و مالی پس از اعمال تغییرات با تراز عملیاتی، ناشی از اعمال حساب افزایش اعتبارات، خارج از سقف بودجه می باشد.

** دلایل فزونی خالص دارایی های مالی نسبت به تراز عملیاتی به مبلغ ۳,۲۶۳ میلیارد تومان، به تفصیل در گزارش تفریغ ماده واحده درج شده است.

بخش دوم: تبصره های ماده واحده قانون بودجه

در این بخش وضعیت اجرای تبصره ها و عملکرد تعدادی از موضوعات مهم مندرج در احکام

تبصره ها ارائه می شود :

۱-۲) وضعیت اجرای تبصره ها

نتایج کلی عملکرد احکام بودجه سال مذکور را که بر اساس ساختار احکام، تهیه و تنظیم

گردیده به شرح زیر به استحضار می رساند :

● از مجموع ۲۷۴ جزء، بند و تبصره، تعداد ۹۴ حکم (معادل ۳,۳۴٪) بطور کامل اجرا شده،

تعداد ۱۱۴ حکم (معادل ۴۱,۶٪) به صورت ناقص اجرا شده و تعداد ۶۶ حکم (معادل ۲۴,۱٪) نیز فاقد عملکرد است.

● تعداد ۲۵۷ حکم (معادل ۹۳,۸٪) دارای ماهیت بودجه‌ای و تعداد ۱۷ حکم (معادل ۶,۲٪) غیر بودجه‌ای است.

● تعداد ۱۶۲ حکم (معادل ۵۹,۱٪) تکلیفی، تعداد ۷۶ حکم (معادل ۲۷,۷٪) تجویزی و تعداد ۳۶ حکم (معادل ۱۳,۲٪) نیز وضعی است.

● از تعداد ۱۶۲ حکم تکلیفی، تعداد ۴۶ حکم (معادل ۲۸,۴٪) بطور کامل اجرا شده، تعداد ۸۹ حکم (معادل ۵۴,۹٪) بصورت ناقص اجرا شده و تعداد ۲۷ حکم (معادل ۱۶,۷٪) فاقد عملکرد است.

● از تعداد ۷۶ حکم تجویزی، تعداد ۲۶ حکم (معادل ۳۴,۲٪) بطور کامل اجرا شده، تعداد ۱۶ حکم (معادل ۲۱,۱٪) بصورت ناقص اجرا شده و تعداد ۳۴ حکم (معادل ۴۴,۷٪) نیز فاقد عملکرد بوده است.

● تعداد ۱۵۹ حکم (معادل ۵۸٪) بر اساس لایحه دولت و تعداد ۱۱۵ حکم (معادل ۴۲٪) نیز بر اساس پیشنهاد نمایندگان مجلس به قانون تبدیل شده است.

● از تعداد ۱۵۹ حکم که بر اساس لایحه دولت در قانون درج شده، تعداد ۶۴ حکم (معادل ۴۰,۳٪) بطور کامل اجرا شده، تعداد ۵۶ حکم (معادل ۳۵,۲٪) بصورت ناقص و تعداد ۳۹ حکم (معادل ۲۴,۵٪) فاقد عملکرد است.

● از تعداد ۱۱۵ حکم که بر اساس پیشنهاد نمایندگان مجلس به قانون تبدیل شده است، تعداد ۳۰ حکم (معادل ۲۶,۱٪) بطور کامل اجرا شده، تعداد ۵۸ حکم (معادل ۵۰,۴٪)

بصورت ناقص و تعداد ۲۷ حکم (معادل ۲۳,۵٪) نیز فاقد عملکرد است.

- تعداد ۱۶۱ حکم تکراری است که ۳۸ حکم (معادل ۲۳,۶٪) فاقد عملکرد، تعداد ۶۸ حکم (معادل ۴۲,۲٪) بصورت کامل و تعداد ۵۵ حکم (معادل ۳۴,۲٪) نیز بصورت ناقص اجرا شده است.

۲-۲) خلاصه‌ای از تفریغ مهمترین احکام تبصره‌ها :

در این قسمت عملکرد تعدادی از موضوعات با اهمیت مندرج در احکام تبصره‌های ماده واحده

تقدیم می‌شود :

- در حکم بند (هـ) تبصره (۱) و قانون اصلاح آن، مقرر گردید شش هزار میلیارد (۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان برای خرید قیر مصرفی و پرداخت هزینه‌های اجرای آسفالت، توزیع شود. لیکن در اجرای تصویبنامه هیأت وزیران، صرفاً معادل دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و در قالب سایر منابع، با رعایت نصاب‌های مقرر در این بند بین دستگاه‌های ذیربط توزیع شده است.

- بر اساس مفاد حکم بند (ز) تبصره (۱)، سهم وزارت آموزش و پرورش از محل عوارض موضوع ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^(۲) موضوع تأمین و استاندارد سازی سامانه‌های گرمایشی و سرمایه‌های مدارس، (۵۰٪) تعیین شده است. لیکن شرکت ملی گاز ایران، صرفاً (۳۶٪) از عوارض مذکور را بابت سهم آن وزارتخانه بحساب خزانه داری کل کشور واریز نموده و مبلغ دویست و سی و چهار میلیارد (۲۳۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از

سهم مذکور را به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز نموده است.

● مطابق بند (ک) تبصره (۱)، وزارت نفت مکلف بوده است قیمت سوخت تحویلی به پتروشیمی‌ها را از یک‌هزار و سیصد و بیست (۱,۳۲۰) ریال به ازای هر متر مکعب، به دو هزار و ششصد (۲,۶۰۰) ریال افزایش دهد. منابع حاصله پس از واریز به درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور تا سقف یک‌هزار و پانصد میلیارد (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، صرف همسان‌سازی حقوق بازنشستگان شود. بررسی‌ها حاکی است، شرکت ملی گاز ایران مفاد حکم این بند را در خصوص نرخ سوخت تحویلی به واحدهای یوتیلیتی صنایع پتروشیمی (عرضه‌کنندگان برق، بخار و آب گرم) اعمال نموده که منجر به عدم وصول مبلغ پانصد و هفتاد و یک میلیارد (۵۷۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از منابع این بند شده است. همچنین مبلغ هفتصد و شصت و هشت میلیارد (۷۶۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از منابع وصولی این بند، توسط شرکت ملی گاز ایران به حساب ردیف درآمدی ذی‌ربط واریز نشده است. مضافاً اینکه هیچگونه پرداختی از محل منابع این بند بابت همسان‌سازی حقوق بازنشستگان صورت نپذیرفته است.

● مطابق بند (و) تبصره (۲)، دولت مکلف بوده است جهت رد بدهی خود به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی لشکری و کشوری و صندوق بازنشستگی فولاد، در سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان اقدام نماید. میزان بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی بر اساس تأییدیه‌های سازمان حسابرسی و اعلام دستگاه‌های مذکور تا

پایان سال ۱۳۹۷ به شرح جدول زیر است :

(مبالغ به میلیارد تومان)

بدهی به سازمان تأمین اجتماعی		بدهی به صندوق بازنشستگی کشور		بدهی به صندوق بازنشستگی لشگری		بدهی به صندوق بازنشستگی فولاد	
طبق اعلام سازمان	طبق تأییدیه سازمان	طبق اعلام صندوق	طبق تأییدیه سازمان	طبق اعلام صندوق	طبق اعلام صندوق	طبق تأییدیه سازمان	طبق تأییدیه سازمان
۱۸۱,۹۰۵	۱۰۵,۳۶۸	۳,۵۹۲	۱۸۸	۱۲,۹۹۷	۷۸۰	۳۴,۶۲۲	۹,۰۰۰

در سال ۱۳۹۸، از محل بند (هـ) تبصره (۵)، مبلغ یک هزار و دویست و شصت و نه میلیارد (۱,۲۶۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی و مبلغ بیست و هشت هزار میلیارد (۲۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از بدهی دولت به صندوق بازنشستگی کشوری، به صورت اسناد خزانه اسلامی تسویه شده است. همچنین مبلغ هشتصد و سیزده میلیارد (۸۱۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان نیز از بدهی دولتی به سازمان تأمین اجتماعی از محل حق الامتیاز خدمات تلفن همراه/ثابت شرکتهای تابعه سازمان، تهاتر و تسویه شده است.

● مطابق جزء (۸) بند (ط) تبصره (۲)، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف بوده با همکاری وزارت نفت، نسبت به تنظیم روابط مالی جدید بین دولت و شرکتهای اصلی تابعه وزارت نفت، ظرف شش ماهه اول سال ۱۳۹۸ اقدام و پس از اخذ مجوزهای قانونی، در پیوست جداگانه‌ای مبنای تهیه بودجه سال ۱۳۹۹ قرار دهد، لیکن سازمان برنامه و بودجه کشور به تکلیف مذکور عمل نکرده است.

ابزارهای تأمین مالی دولت :

● در سال ۱۳۹۸ جمعاً مبلغ هشتاد و دو هزار میلیارد (۸۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان اوراق مالی اسلامی منتشر شده که مبلغ چهل و چهار هزار میلیارد (۴۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان معادل (۵۳/۷٪) آن به استناد تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و سی و هشت هزار میلیارد (۳۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان نیز به استناد مصوبه شورای عالی هماهنگی

اقتصادی منتشر و به ذینفعان واگذار شده است. مجموع اسناد منتشر شده حدود (۱۸/۹٪) از حجم منابع عمومی دولت را تشکیل می دهد. اطلاعات مربوط به اوراق و اسناد خزانه اسلامی پیش بینی شده و منتشره به شرح جدول زیر می باشد.

ابزارهای تأمین مالی دولت - اوراق مالی اسلامی مبالغ به میلیارد تومان				
ردیف	مأخذ قانونی	نوع	پیش بینی	منتشر شده
۱	بند (ب) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۳۹,۰۰۰	۲۱,۰۰۰
۲		اوراق منفعت		۴,۰۰۰
۳	بند (هـ) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۱۳,۰۰۰	۱۳,۰۰۰
۴	بند (ج) تبصره (۵)	اوراق سلف موازی استاندارد نفت خام سبک داخلی	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰
۵	بند (ف) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰
۹۱/۶	جمع اوراق منتشر شده بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸		۴۸,۰۰۰	۴۴,۰۰۰
	مصوبات سی و سومین جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی			۳۸,۰۰۰
	جمع			۸۲,۰۰۰

● اوراق مالی اسلامی سررسید شده (شامل اصل و سود) در سال ۱۳۹۸، مبلغ سی و شش هزار و ششصد و چهارده میلیارد (۳۶,۶۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان (معادل ۸۳/۲۱٪ اوراق منتشر شده بر اساس قانون بودجه) می باشد، که تماماً در سال مذکور تسویه شده است.

● بر اساس بند (ی) تبصره (۶)، کلیه صاحبان حرف و مشاغل پزشکی، پیراپزشکی، داروسازی و دامپزشکی که مجوز فعالیت آنها توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان نظام پزشکی ایران و یا سازمان نظام دامپزشکی و سازمان دامپزشکی ایران صادر می شود، مکلف بوده اند در چهارچوب آیین نامه تبصره (۲) ماده (۱۶۹) قانون مالیات های مستقیم و اصلاحات و الحاقات بعدی آن، از ابتدای سال ۱۳۹۸ از پایانه فروشگاهی استفاده کنند. نتایج بررسی ها بیانگر آن است که از تعداد ۱۱۰,۰۰۰ نفر صاحبان حرف و مشاغل احصایی مذکور، صرفاً تعداد ۴۵,۵۰۰ نفر در سامانه مالیاتی ثبت نام نموده اند. شایان ذکر است ثبت نام مذکور به منزله استفاده از پایانه های فروشگاهی نیست.

● مطابق بند (ل) تبصره (۶)، سازمان امور مالیاتی مکلف بوده است در سال ۱۳۹۸ با استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی موضوع ماده (۱۶۹) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم، نسبت به تعیین تکلیف مطالبات مالیاتی دولت از اشخاص حقیقی و حقوقی تا پایان سال ۱۳۹۷ اقدام و حداقل (۳۰٪) این مطالبات را وصول و به ردیف درآمدی ذی‌ربط در این قانون واریز کند. نتایج بررسی‌ها بیانگر آن است از یکصد و هشتاد و یک هزار و چهل و هشت میلیارد (۱۸۱,۰۴۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مطالبات مالیاتی دولت از اشخاص حقیقی و حقوقی تا پایان سال ۱۳۹۷، حدود ۱۰ درصد این مطالبات، معادل هجده هزار و پانصد و نود و نه میلیارد (۱۸,۵۹۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان وصول و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز شده است.

● بر اساس بند (الف) تبصره (۷)، دستگاه‌های اجرایی مکلف بوده‌اند کلیه حساب‌های ریالی خود (درآمدی و هزینه‌ای) را صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح و کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را صرفاً از طریق این حساب‌ها انجام دهند. نتایج بررسی‌ها بیانگر آن است که در دویست و پنجاه و پنج (۲۵۵) دستگاه اجرایی، دریافت‌ها و پرداخت‌ها از طریق حساب‌های افتتاح شده نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام نشده و همچنین تعداد پانصد و هفتاد و دو (۵۷۲) دستگاه اجرایی، حساب‌های خود نزد سایر بانک‌ها را مسدود نکرده‌اند.

● مطابق بند (ی) تبصره (۹)، دولت مکلف بوده به منظور بازسازی و نوسازی فضاهای آموزش و پرورش، معادل ریالی (۲۰٪) از موجودی و وصولی سال ۱۳۹۸ حساب ذخیره ارزی را تا

سقف سیصد میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کند. در سال ۱۳۹۸ از این محل، مبلغی به حساب خزانه واریز نگردیده و حکم این بند اجرا نشده است.

● در سال ۱۳۹۸، از مبلغ یکصد و هفتاد و هشت میلیارد (۱۷۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان سهم شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بابت (۴۰٪) هزینه‌های پژوهشی، حدود (۷۱٪) آن، بالغ بر یکصد و بیست و هفت میلیارد (۱۲۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان توسط دستگاه‌های اجرایی ذیربط به حساب خزانه واریز و یا توسط خزانه از حساب آنها برداشت شده و مبلغ سی و نه میلیارد (۳۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی توسط خزانه‌داری کل کشور، پرداخت شده است. از ۲۹۱ دستگاه اجرایی مشمول این بند، تعداد ۲۴ دستگاه هیچ وجهی به حساب خزانه واریز نکرده و خزانه نیز مبلغی را از حسابشان برداشت ننموده و تعداد ۱۳ دستگاه نیز کمتر از میزان مقرر، به حساب خزانه واریز نموده اند.

● مطابق بند (ج) تبصره (۱۲)، دولت مکلف بوده است افزایش و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با اولویت کسانی که دریافتی ماهانه آنها کمتر از دو میلیون و پانصد هزار (۲,۵۰۰,۰۰۰) تومان می‌باشد، از محل اعتبارات قانون بودجه، اختصاص دهد که در این راستا دولت مبلغ چهار هزار و چهارصد میلیارد (۴,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بابت افزایش و همسان‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش به سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت نموده است. شایان ذکر است سازمان تأمین اجتماعی

نیروهای مسلح نیز مبلغ دویست و بیست و سه میلیارد (۲۲۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از محل منابع داخلی صرف این امر نموده است.

● بر اساس حکم مقرر در بند (هـ) تبصره (۱۲)، به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده شده نسبت به مولدسازی دارایی‌های دولت تا سقف دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان با استفاده از ابزارهای مالی (اعم از اجاره بلندمدت، صکوک اجاره، ترهین و توثیق)، اموال غیرمنقول مزاد بر نیاز دستگاه‌های اجرایی را بدون رعایت تشریفات قانونی و با تشخیص و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی اقدام کند. علیرغم شناسایی و معرفی اموال غیرمنقول و دارایی‌های مزاد جهت فروش و مولدسازی، به دلیل عدم صدور مجوز مربوط توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی، اقدامی در خصوص اجرای مفاد این بند انجام نپذیرفته است.

هدفمند کردن یارانه‌ها

● منابع تحقق یافته قانون هدفمند کردن یارانه‌ها بالغ بر یکصد و سی و دو هزار و چهار صد و نود و هشت میلیارد (۱۳۲,۴۹۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان و منابع حاصل از مابه‌التفاوت افزایش قیمت بنزین (موضوع طرح معیشتی) بالغ بر نه هزار و سیصد و شصت و دو میلیارد (۹,۳۶۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده است. میزان مصارف قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و طرح معیشتی به تفکیک بخش‌های مختلف، به شرح جدول زیر است.

میزان مصارف قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در سال ۱۳۹۸ - مبلغ به میلیارد تومان			
درصد به پیش‌بینی	مبلغ پرداخت شده	مبلغ پیش‌بینی شده در قانون	شرح
۸۳/۲	۶۴,۹۹۱	۷۸,۰۷۹	پرداختی به شرکت‌ها
۱۱۰/۵	۴۵,۴۳۰	۴۱,۱۰۰	پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها
۱۰۳/۶	۸,۷۰۲	۸,۴۰۰	کاهش فقر مطلق خانوارهای هدف
۱۲۶/۲	۶,۱۸۳	۴,۹۰۰	طرح تحول نظام سلامت
۶۰	۳,۴۴۰	۶,۱۴۵	یارانه نان و خرید تضمینی گندم
۱۷۴/۲	۳,۶۸۷	۲,۱۱۶	سایر (حق بیمه سهم دولت اقشار خاص تأمین (۲۰٪) کمک به رزمندگان معسر و کسری هزینه درمان تکمیلی جانبازان و ایثارگران، پوشش بیمه اقشار خاص و ...)
۹۴/۱	۱۳۲,۴۳۳	۱۴۰,۷۴۰	جمع
	۱۰,۵۰۰	-	یارانه معیشتی
	۱۴۲,۹۳۳		جمع

شایان ذکر است بر اساس اعلام وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، از حدود هفتاد و هفت میلیون و پانصد هزار (۷۷,۵۰۰,۰۰۰) نفر یارانه‌بگیر سال ۱۳۹۸، قریب به بیست و چهار میلیون (۲۴,۰۰۰,۰۰۰) نفر در سه‌دهک بالای درآمدی قرار دارند. دولت در اجرای جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۴) مبنی بر لزوم حذف سه دهک بالای درآمدی، صرفاً یارانه تعداد یک میلیون و پنج هزار و یکصد و بیست و چهار (۱,۰۰۵,۱۲۴) نفر را حذف کرده است.

- در تبصره (۱) بند (ب) ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف شده تا سهم سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها از دریافتی را هر ساله در ردیف شماره ۲۱۰۱۰۲ منابع بودجه عمومی و مصارف مرتبط با آن را در ردیف‌های مستقل و جداگانه در ارقام بودجه عمومی دولت درج کند. لیکن در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹، این حکم اجرا نشده است.
- بانک مرکزی در اجرای مفاد حکم جزء (۱) بند (ح) تبصره (۱۶)، به منظور افزایش شفافیت تراکنش‌های بانکی، مبارزه با پول‌شویی و جلوگیری از فرار مالیاتی، از تعداد (۲۲,۸۲۲,۴۰۸) حساب بانکی اشخاص حقیقی و حقوقی فاقد شماره و شناسه ملی، تعداد (۲۱,۱۸۹,۸۸۳) حساب را مسدود نموده است.

- در اجرای بند (ط) تبصره (۱۶)، علیرغم وصول مبلغ چهار هزار و هفتصد و نود میلیارد (۴,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از اقساط طرح مسکن مهر در سال ۱۳۹۸، پرداخت ۴۰,۰۰۰ فقره تسهیلات مسکن موضوع این حکم به بازنشستگان مشمول، اجرا نشده است.
- علیرغم تأکید قانون‌گذار طی حکم بند (الف) تبصره (۱۷)، نظام ارجاع و پزشک خانواده برای کلیه اقشار اجرایی نشده و صرفاً خدمات بیمه‌ای رو ستاییان و ع‌شایر از طریق نظام ارجاع انجام شده و تعداد (۱۳,۴۳۷,۵۲۲) نفر خارج از نظام ارجاع، خدمت دریافت کرده اند.
- سازمان غذا و دارو به تکلیف مقرر در بند (ز) تبصره (۱۷)، مبنی بر صدور مجوز واردات دارو، تجهیزات و لوازم پزشکی با کیفیت و استاندارد مورد نیاز کشور از طریق فرآیند رقابتی و با کمترین قیمت، عمل نکرده و تأیید اختصاص ارز دولتی به واردکنندگان در قالب ساز و کار این بند صورت نگرفته است.
- مطابق مفاد حکم بند (ج) تبصره (۱۸)، به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده شده از طریق سازمان توسعه‌ای و شرکت‌های تابعه خود نسبت به مشارکت خصوصی-عمومی داخلی و خارجی به منظور انجام طرح (پروژه) های دولت الکترونیک و توسعه خدمات الکترونیکی از جمله هوشمندسازی مدارس موضوع ماده (۶۹) قانون برنامه ششم توسعه اقدام کند. وزارت مذکور، از مجوز این بند استفاده ننموده است. (با توجه به اینکه تکلیف مقرر در ماده (۶۹) قانون برنامه ششم بر اساس حکم این بند به مجوز تغییر یافته و وزارت خانه مذکور نیز از مجوز صادر استفاده ننموده پیشنهاد می شود در سنوات آتی، قانون‌گذار تکلیف مقرر در قوانین دائمی را در قانون بودجه سنواتی به اجازه تغییر ندهد).

● مطابق بند (الف) تبصره (۲۰)، تمامی دستگاه‌های اجرایی مکلف بوده‌اند در سال ۱۳۹۸ نسبت به تکمیل و استقرار کامل سامانه (سیستم) حسابداری قیمت تمام شده اقدام نمایند؛ که از تعداد (۱,۱۴۰) ردیف دستگاه اجرایی مندرج در جدول شماره (۷) قانون بودجه و (۳۸۵) ردیف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳)، تعداد (۳۶۰) دستگاه اجرایی مستقر در مرکز و یا استان‌ها، نسبت به اجرای مفاد حکم این بند اقدام نموده‌اند.

● بر اساس مفاد حکم جزء (۱) بند (هـ) تبصره (۲۰)، و با لحاظ مصوبه مورخ ۹۹/۱/۲۴ ستاد ملی کرونا، آخرین مهلت تهیه و ارائه صورتحساب دریافت و پرداخت دستگاه‌های اجرایی تا پایان مرداد ماه ۱۳۹۹ و مهلت ارسال صورتهای مالی شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۹۸) قانون محاسبات عمومی کشور حداکثر تا پایان خرداد ماه سال ۱۳۹۹ تعیین شده، لیکن تعداد (۱,۴۱۳) دستگاه اجرایی صورتحساب دریافت و پرداخت خود را پس از مردادماه و تعداد (۱۸۸) شرکت دولتی صورتهای مالی خود را پس از خردادماه سال اخیرالذکر ارائه نموده‌اند.

● علیرغم آنکه ارائه اطلاعات مربوط به کلیه پرداخت‌های پرسنلی در حکم جزء (۱) بند (الف) تبصره (۲۱)، مورد تأیید قرار گرفته است، لیکن تعداد (۴۴۶) دستگاه اجرایی مرکزی و استانی، تمام و یا بخشی از اطلاعات پرداخت‌های پرسنلی را در اختیار خزانه‌داری کل کشور قرار نداده‌اند. همچنین طبق مفاد حکم جزء (۲) بند (الف) تبصره مذکور، دستگاه‌های اجرایی مشمول موظف بوده‌اند که اطلاعات مربوط به پرداخت‌های سایر هزینه‌ها را در قالب شناسه ذینفع نهایی (اشخاص حقیقی و حقوقی) در اختیار خزانه‌داری کل

کشور قرار دهند، لیکن تعداد (۱،۳۶۷) دستگاه اجرایی، مرکزی و استانی تمام و یا بخشی از اطلاعات موضوع این بند را در اختیار خزانه‌داری کل کشور قرار نداده‌اند.

اصلاح ساختار بودجه کشور

در اجرای بند (ه -) تبصره (۲۱)، دولت مکلف بوده است در راستای سیاست های کلی برنامه ششم توسعه و اقتصاد مقاومتی، در چهارماهه اول سال ۱۳۹۸، نسبت به اصلاح ساختار بودجه کل کشور به نحوی اقدام کند که موجب تحقق تعادل و توازن منابع و مصارف بودجه همراه با اصلاح ساختار و نیز ساماندهی هزینه های جاری و عمرانی کشور شود. عملکرد سال ۱۳۹۸ حاکی است دولت جهت اصلاح ساختار بودجه سال ۱۳۹۸، اقدامی ننموده است. همچنین در اجرای حکم بند "الف" تبصره (۲۰) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۸، نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد به عنوان زیربنای اصلی اصلاح ساختار نظام بودجه‌ریزی کشور، بطور کامل اجرایی نشده است. این موضوع، نظارت و حسابرسی عملکرد دستگاه‌های اجرایی، به عنوان فرآیند شناسایی ترک فعل مدیران را با مشکل مواجه نموده است.

پول، ارز و بانکداری :

۱- ارز ۴,۲۰۰ تومانی

در سال ۱۳۹۸، کل ارز تأمین شده به نرخ ترجیحی ۴,۲۰۰ تومانی، حدود ۱۵ میلیارد دلار بوده که نحوه تخصیص و تأمین آن به شرح جدول ذیل است.

مبلغ	شرح
۱۴,۹۵۰,۲۸۶,۸۴۶	کل ارز تأمین شده در سال ۱۳۹۸*
۱۴,۵۶۲,۸۴۲,۰۹۸	کل ارز تأمین شده برای واردات کالا از گمرک در سال ۱۳۹۸*
۳۸۳,۱۶۰,۵۰۰	کل ارز تأمین شده برای خدمات و یوزانس داخلی و ...
۴,۲۸۴,۲۴۹	کل ارز تأمین شده به صورت نقدی بابت وزارتخانه ها، بیماران و ...
۹۷,۴۱	درصد ارز تأمین شده برای واردات کالا از گمرک
۱۵۳,۲۷۳,۶۴۵	کل ارز عودت شده از ۱۳۹۸/۱/۱ تا ۱۳۹۹/۹/۲۰ از محل تأمین ارز در سال ۱۳۹۸
۱۶۹,۱۴۴,۹۹۶	کل ارز تخصیص داده شده بابت بازپرداخت اقساط حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی

* این محاسبات بدون در نظر گرفتن ارقام عودتی ارز می باشد ضمن اینکه اقساط تسهیلات حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی نیز مستتر در محاسبات می باشد.

از آنجاییکه فرآیند ثبت سفارش، تخصیص و تأمین ارز و در نهایت واردات و نیز برگشت ارز، یک فرآیند زمانبر و قابل تمدید و خارج از حیطه یک سال بودجه ای می باشد و بین فرآیند تأمین و واردات کالاها، نمی توان به جز از طریق بررسی پرونده ها به اطلاعات دقیقی دست یافت، تصمیم بر این شد که موضوع تأمین ارز براساس داده های سامانه ارزی، از ابتدای سال ۱۳۹۷ (شروع نوسانات شدید ارزی و احتمال سوء استفاده از ثبت سفارش ها) منتهی به شهریور ۱۳۹۹، مورد بررسی قرار گرفته و کلیه اطلاعات و داده ها و اعداد و ارقام مورد استناد، از سامانه های بانک مرکزی، گمرک جمهوری اسلامی ایران، وزارت صمت، وزارت جهاد کشاورزی و سایر مراجع مربوطه مورد استخراج و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است که میزان کل ارز تأمین شده طی دوره مذکور، به شرح جدول ذیل می باشد :

«ارقام به دلار»

خالص ارز تأمین شده	میزان ارز عودت شده تا تاریخ ۱۳۹۹/۹/۲۰	ارز تأمین شده			شرح	
		جمع کل*	شش ماهه اول ۱۳۹۹*	سال ۱۳۹۸*		
۴۹,۹۹۸,۷۰۴,۵۴۷	۸۱۴,۹۶۱,۷۳۶	۵۰,۸۱۳,۶۶۶,۲۸۳	۴,۴۴۷,۲۳۸,۳۰۴	۱۴,۹۵۰,۲۸۶,۸۴۶	۳۱,۴۱۶,۱۴۱,۱۳۳	کل ارز تأمین شده به نرخ ارز دولتی (۴۲۰۰۰ ریالی) **
۴۷,۱۹۱,۱۱۳,۷۸۲	۶۹۲,۸۸۸,۳۹۰	۴۷,۸۸۴,۰۰۲,۱۷۲	۴,۳۴۷,۷۵۹,۸۲۰	۱۴,۵۶۲,۸۴۲,۰۹۸	۲۸,۹۷۳,۴۰۰,۲۵۴	کل ارز تأمین شده برای واردات کالا از گمرک**
۱,۹۸۸,۴۳۵,۴۴۵	۹۹,۸۲۳,۳۹۵	۲,۰۸۸,۲۵۸,۸۴۰	۹۸,۵۲۲,۴۸۰	۳۸۳,۱۶۰,۵۰۰	۱,۶۰۶,۵۷۵,۸۶۰	کل ارز تأمین شده برای خدمات، یوزانس و ...
۸۱۹,۱۵۵,۳۲۰	۲۲,۲۴۹,۹۵۲	۸۴۱,۴۰۵,۲۷۲	۹۵۶,۰۰۴	۴,۲۸۴,۲۵۰	۸۳۶,۱۶۵,۰۱۹	کل ارز تأمین شده به صورت نقدی بابت وزارتخانه ها، بیماران و ...
۹۴,۴	-	۹۴	۹۷,۷۶	۹۷,۴۱	۹۲,۲۲	درصد ارز تأمین شده برای واردات کالا از گمرک

* این محاسبات بر اساس تأمین اولیه می باشد و ارزشهای عودت شده و تأمین های تغییر یافته در این محاسبات قرار نگرفته اند.
** شامل موارد پرداخت شده بابت بازپرداخت اقساط حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی و فاینانس است.

اهم یافته های گزارش به شرح زیر است :

- از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا انتهای شهریور ۱۳۹۹ معادل ۵۰،۸۱۳،۶۶۶،۲۸۳ دلار ارز به نرخ دولتی (۴۲۰۰ تومانی) تأمین گردیده است که از این رقم مقدار ۸۱۴،۹۶۱،۷۳۶ دلار تا تاریخ ۱۳۹۹/۹/۲۰ برگشت شده است لذا خالص ارز تخصیص یافته در این دوره برای واردات کالا، خدمات، خدمات همراه کالا، بازپرداخت اقساط تسهیلات، وجه نقد و ... برابر با ۴۹،۹۹۸،۷۰۴،۵۴۷ دلار می باشد که از آن بطور خالص ۴۷،۱۹۱،۱۱۳،۷۸۲ دلار (بیش از ۹۴ درصد) صرف واردات کالا و بازپرداخت اقساط حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه مربوط به واردات کالا شده است.

- از این میزان تأمین ارز بابت واردات کالا معادل ۳،۱۴۱،۱۱۰،۸۳۳ دلار (۶/۵٪ تأمین ارز)، از ابتدای سال ۱۳۹۵ تا انتهای آبان ماه سال ۱۳۹۹ فاقد هرگونه واردات بوده اند.

- بابت تأمین ارز به ارزش معادل ۴۴،۴۳۷،۴۸۸،۱۳۸ دلار، معادل وارداتی که از ۱ تا بیش از ۱۰۰ درصد در سامانه گمرک از ابتدای سال ۱۳۹۵ تا انتهای آبان ماه سال ۱۳۹۹ پروانه داشته است که مجموع ارزش پروانه های صادر شده بالغ بر 47,335,491,608 دلار است که میزان واردات در دوره رسیدگی یعنی از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا انتهای آبان ماه ۱۳۹۹ واردات پروانه شده به میزان ۴۴،۳۲۷،۱۵۲،۴۱۳ دلار می باشد.

- درخصوص تأمین های فاقد واردات در دوره رسیدگی باید به این موضوع توجه داشت که واردات کالا زمانبر است و برای برخی از تأمین های وارد نشده مطابق قانون و مقررات ارزی (خصوصاً تأمین های واردات کالا در سال ۱۳۹۸ و شش ماهه ۱۳۹۹)، هنوز فرصت قانونی واردات کالا (برای نقدی ۱۲ ماه و برای اعتبار اسنادی تا ۳۰ ماه) تمام نشده است.

- در یک نمونه بررسی موردی در تأمین هایی که فاقد واردات در دوره ابتدای سال ۱۳۹۵ تا انتهای آبان ماه ۱۳۹۹ بوده اند، ۱۳۳ شخص حقوقی جهت ۲۲۵ مورد ثبت سفارش در مجموع بالغ بر ۴۴،۰۳۶،۱۳۶،۰۴۴ دلار تأمین صورت گرفته، لکن هیچ پارت وارداتی نداشته اند (بیش از ۴۵ درصد عدم واردات ها). تمامی موارد وارد نشده، می تواند به دلایلی نظیر مشکلات ناشی از اعمال تحریم ها، طولانی شدن زمان ساخت ماشین آلات وارداتی، وجود مهلت برای واردات کالا باشد که باید توسط دستگاه های متولی مربوطه تحت پایش و پیگیری قرار گیرند.

- در ازای تأمین های صورت گرفته، بررسی سامانه رفع تعهد بانک مرکزی حاکی از آن است که معادل ۵،۰۲۶،۲۷۸،۱۹۸ یورو (معادل ۵۶۲۹،۴۳۱،۵۸۲ دلار) تعهد ایفا نشده در تاریخ ۲۰ آذرماه ۱۳۹۹ در سامانه تعهدات بانک مرکزی بابت ثبت سفارش های تأمین ارز شده در این دوره وجود دارد. البته لازم به ذکر است که از این رقم 1,958,627,958 دلار دارای فرصت زمانی بوده و ۳,۶۷۰,۸۰۳,۶۲۳ دلار منقضی شده است. علی ایحال معادل ۱,۸۱۸,۷۴۵,۴۰۹ دلار توسط بانک ها به تعزیرات حکومتی ارجاع و بعضاً تعیین تکلیف شده است.

- از ترکیب ۳,۶۷۰,۸۰۳,۶۲۳ دلار مانده تعهد ارزی منقضی شده در سامانه، برای ۱,۸۵۲,۰۵۸,۲۱۵ دلار اقدامی از سوی بانک ها صورت نگرفته است، البته باید توجه داشت که از این میزان اقدام نشده، برای 1,190,917,284 دلار تأمین آن واردات کالا صورت گرفته است، لکن وارد کننده اقدام به رفع تعهد ننموده است که یکی از دلایل آن، الزام به پرداخت مابه التفاوت ۲۸۰۰ تومانی در مصوبات دولت در سال ۱۳۹۷ می باشد.

- با وجود اعمال سیاست های حمایتی، قیمت کالاهای اساسی همه گروه های کالایی نسبت به اسفند سال ۱۳۹۶ افزایش قابل ملاحظه ای داشته است. از ۱۰ قلم کالای اساسی که ارزش دولتی دریافت کرده اند، بین ۱۴ تا ۱۶۹ درصد رشد قیمت را از اسفند ۱۳۹۶ تا آذر ۱۳۹۸ داشته اند. بطوریکه این ۱۰ قلم کالای اساسی در بازه زمانی به طور میانگین ۷۰٪ رشد قیمت داشته اند. در حالیکه نرخ ارزش وارداتی این کالاها در بازه زمانی مذکور ثابت بوده است و همچنین سیاست اختصاص ارزش دولتی (با نرخ ۴۲۰۰ تومانی) از مرداد ۱۳۹۷ با تعیین ۲۵ قلم به عنوان کالاهای اساسی پیگیری گردیده بود.

- از اسفند ماه سال ۱۳۹۸، مقرر بوده است، نهاده های دامی و کشاورزی صرفاً از طریق سامانه بازارگاه عرضه شود اما به دلیل عدم اتصال سامانه گمرک و انبارها به صورت برخط به سامانه مذکور، تاکنون این امر محقق نشده است، لذا وارد کننده می تواند کالای خود را خارج از سامانه به قیمت آزاد عرضه کند. طبق برآوردهای نمونه ای، شرکت های وارد کننده حدود ۵۵ درصد از نهاده وارداتی را در سامانه بازارگاه بارگذاری می کنند و ۴۵ درصد از طریق بازار آزاد به فروش می رسانند. که در تأیید این موضوع به طور نمونه ۵۰ فقره از کوتاژهای وارداتی ثبت سفارش های دوره مورد رسیدگی (وارد شده در سال های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹)، در سامانه بازارگاه مورد رصد قرار گرفت که اطلاعات حاکی از عدم عرضه این کوتاژها یا عرضه کمتر یا بیشتر از واردات کوتاژ مورد نظر تا تاریخ تهیه گزارش می باشد. ضمن اینکه برای شرکت های تولید کننده (مرغداری و دامداری) این امکان فراهم است که بخشی از سهمیه نهاده تخصیصی را در واحد تولیدی خود مصرف نموده و مابقی را از طریق بازار آزاد به فروش برساند.

اهم اشکالات وارده بر تأمین و تخصیص ارز ترجیحی ۴,۲۰۰ تومانی :

- ✓ آشفته‌گی در نظام ثبت سفارش و تخصیص ارز ترجیحی در وزارت صمت
- ✓ عدم احصاء نیاز کشور برای واردات کالاهای اساسی و حمایت از تولید و عدم تخصیص ارز بر اساس نیاز کشور
- ✓ عدم تفکیک سهمیه هریک از وزارتخانه‌ها (جهاد کشاورزی، صمت و غذا و دارو) و عدم رصد و پایش واردات کالاهای مرتبط با مسئولیت هر یک از وزارتخانه‌ها از زمان تخصیص و تأمین ارز تا ترخیص کالای مربوطه
- ✓ عدم هماهنگی و بی برنامه‌گی بین وزارتخانه‌های مربوط
- ✓ تعدد قوانین و مقررات مربوطه و بعضاً اصلاحات غیر مؤثر و مخرب در مقررات ناظر بر موضوع
- ✓ عدم ارتباط بین سامانه‌های تخصیص، تأمین، ترخیص، انبارها، بنادر و توزیع کالاهای اساسی و اقدام بصورت جزیره‌ای (بطور نمونه سامانه بازارگاه)
- ✓ مصرف ارز ترجیحی بصورت غیرکارا و اثربخش که نتیجه آن قیمت بالای کالا به مصرف کننده نهایی
- ✓ ایجاد رانت و سود غیر متعارف برای برخی افراد
- ✓ صادرات معکوس در برخی از اقلام که متأثر از کالای وارداتی با ارز ترجیحی بوده و بعضاً مورد تشویق قرار می‌گیرند.
- ✓ عدم امکان اتصال برخت سامانه‌ها و ضعف نظام کنترل‌های داخلی

در نهایت باید متذکر شد که هدف از اختصاص ارز ۴,۲۰۰ تومانی، کنترل قیمت‌ها از یک طرف و رساندن کالاها و تولیدات حاصل از آن با قیمت‌های ارزان به دست مردم و اقشار آسیب‌پذیر

جامعه می باشد. مطابق نتایج گزارش در برخی موارد (از قبیل عدم واردات ها و توزیع ها در بازار آزاد)، در عمل اتفاق نیفتاده است، لذا باید یک سازوکار دقیق جهت جلوگیری از رانت خواری و دلالی در این زمینه و رسیدن کالاها یا یارانه آن به جامعه هدف با استفاده از ساختارهای تشکیلاتی و زیرساختی دولت صورت پذیرد.

۲- عدم بازگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصاد کشور

در اجرای نظارت‌های مستمر دیوان محاسبات کشور و پیرو گزارش ارز ترجیحی سال ۱۳۹۸، بررسی‌ها نشان می‌دهد؛ از مجموع تعهدات صادراتی صادرکنندگان از تاریخ ۱۳۹۷/۱/۲۲ لغایت ۱۳۹۹/۴/۳۰ مجموعاً حدود مبلغ ۱۴/۸ میلیارد یورو تا تاریخ ۳۰ آبان ۱۳۹۹ به چرخه اقتصادی برگشته است. بانک مرکزی تا پایان تیر ماه ۱۳۹۹ تعداد ۲۵۰ صادرکننده که مجموع تعهدات صادراتی آنها بالغ بر ۵/۷ میلیارد یورو است و ارز حاصل از صادرات را برگشت نداده بودند را به قوه قضاییه معرفی نموده است. طبق بررسی‌های میدانی و اطلاعات واصله مشخص شده است که بسیاری از این افراد صادرکننده اصلی نبوده‌اند و صادرات از طریق اشخاص ثالث دیگری با اجاره کارت بازرگانی افراد فاقد اهلیت تجاری و بازرگانی، انجام گرفته است.

۳- بخشودگی سود مطالبات صندوق توسعه ملی از دولت :

هیأت امنای صندوق توسعه ملی در تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۹ برخلاف مفاد ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، موضوع اساسنامه صندوق توسعه ملی و خارج از اختیارات قانونی خود اقدام به بخشودگی سود مطالبات صندوق مذکور از دولت نمود که در اثر این اقدام، مبلغ ۱۴/۶ میلیارد دلار سود شناسایی شده ناشی از بدهی‌های دولت صفر شده است.

همچنین به موجب تصمیمات همین جلسه، کلیه مطالبات صندوق توسعه ملی از دولت که تا انتهای سال ۱۳۹۹ سر رسید شده و یا می شوند تا تاریخ ۱۵/۶/۱۴۰۱ (بدون محاسبه وجه التزام) و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط امهال گردید، این در حالیست که در ارتباط با هر یک از موضوعات تسهیلات پرداختی به دولت بر اساس مجوز قانونی مربوط تعیین تکلیف شده، بطوریکه بر اساس جزء (۴) بند (ه) تبصره ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ بازپرداخت تسهیلات سال مزبور و نیز موارد برداشت از صندوق در بودجه سال ۱۳۹۷ می بایست در بودجه های سنواتی ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۴ منظور و به صندوق واریز گردد.

۴- بنگاهداری بانک های دولتی و خلاء قانونی نظارت

در طی چند سال اخیر، بسیاری از بانک های دولتی با استفاده از خلاء قانون نسبت به تأسیس شرکت های زیرمجموعه اقدام کرده اند، به نحوی که در پایان سال ۱۳۹۸ در کلیه بانک های دولتی تعداد ۳۹۶ شرکت زیرمجموعه (تا نسل دوم) وجود دارد. با عنایت به مفر قانونی مندرج در تبصره ذیل ماده (۴) قانون محاسبات عمومی، بانک ها با عدم پذیرش حاکمیت دولتی بر شرکت های زیرمجموعه قائل به شمولیت رسیدگی دیوان محاسبات کشور نیستند. لذا پیشنهاد می شود؛ حکم قانونی برای نظارت دیوان محاسبات کشور بر این شرکت ها تصویب گردد.

۵- مطالبات غیر جاری بانک ها و مؤسسات اعتباری

مبلغ ۱,۹۳۵ هزار میلیارد تومان از مجموع کل تسهیلات ارزی و ریالی بانک ها و مؤسسات اعتباری (اعم از دولتی و غیردولتی) در پایان سال ۱۳۹۸، مبلغ ۱۷۴ هزار میلیارد تومان مربوط به مطالبات غیر جاری است. از این میزان بالغ بر ۷۳ هزار میلیارد تومان مربوط به مطالبات غیر جاری بانک های دولتی بوده که از این رقم نیز مبلغ ۵۹ هزار میلیارد تومان

(۸۱٪) مرتبط با مطالبات مشکوک‌الوصول در بانک‌های دولتی است. وفق آسبب شناسی صورت پذیرفته دیوان محاسبات کشور از مطالبات مشکوک‌الوصول، اهم موارد عدم رعایت قوانین و مقررات در اعطای تسهیلات عبارتست از عدم اخذ وثایق مناسب و مکفی از تسهیلات گیرندگان، عدم اعتبارسنجی صحیح مشتریان، عدم وجود تناسب بین سرمایه اولیه و گردش حساب مشتری با تسهیلات اعطایی، عدم اخذ گواهی تبصره (۱) ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم و عدم اخذ صورت‌های مالی حسابرسی شده مورد تأیید یا اظهارنامه مالیاتی و عدم استعلام در خصوص اطلاعات اعتباری متقاضی که در فرآیند رسیدگی دیوان محاسبات کشور می‌باشد.

واگذاری شرکت‌های دولتی

۱- عملکرد منابع حاصل از واگذاری‌ها در سال ۹۸

در سال ۱۳۹۸ از مجموع ۶,۱۸۸ میلیارد تومان وصولی ناشی از واگذاری‌ها، علیرغم تحقق بیش از ۱۰۰ درصد منابع، صرفاً مبلغ ۱,۹۹۶ میلیارد تومان از منابع وصولی در راستای تکالیف بودجه‌ای مقرر در جداول شماره (۱۳) و (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور توزیع و مصرف شده و ۴,۱۹۲ میلیارد تومان مغایر با موارد مصرف مقرر در ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، در سایر امور (بودجه عمومی) مصرف گردیده که این موضوع مانع از تحقق اهداف اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و در سنوات اخیر نیز موضوعیت داشته است. شایان ذکر است بر اساس ماده (۱۲۳) قانون برنامه ششم توسعه، سیاست‌های کلی برنامه ششم و سایر سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) لازم‌الاجراء است.

۲- اقدامات دیوان محاسبات کشور در راستای استیفای حقوق بیت‌المال در واگذاری‌های غیرقانونی

نتایج حاصل از رسیدگی‌های و پیگیری‌های مستمر دیوان محاسبات کشور در سال ۱۳۹۸ و

۱۳۹۹ در خصوص ۸ فقره از واگذاری ها به ارزش ۲,۷۶۰ میلیارد تومان که دارای ابهامات، اشکالات، انحرافات و تخلفات متعدد از جمله عدم احراز اهلیت متقاضیان، عدم قیمت گذاری مناسب و عدم نظارت صحیح پس از واگذاری بر خلاف قوانین و مقررات بوده است، منجر به ارسال پرونده به دادسرای دیوان محاسبات و طرح رسیدگی در هیأت های مستشاری حسب مورد گردیده است. شایان ذکر است در سال جاری ۳ فقره از قراردادهای واگذاری در هیأت داوری فسخ و یا ابطال و توسط دادگاه تجدید نظر تأیید و ۴ فقره در نوبت رسیدگی هیأت داوری قرار دارد. همچنین بر اساس بررسی های میدانی ارزش بنگاه های مذکور در سال جاری بیش از ۳۵,۰۰۰ میلیارد تومان برآورد می گردد.

ردیف	نام شرکت واگذار شده	سال واگذاری	مبلغ واگذاری (بدون احتساب سود فروش اقساطی به میلیارد ریال)	مشخصات خریدار	توضیحات اهم ایرادات و تخلفات	نتیجه اقدامات
۱	کشت و صنعت و دامپروری معان	۹۷	۱۸,۴۱۱	شرکت شیرین عسل و شرکاء	-عدم احراز اهلیت خریدار، -عدم قیمت گذاری صحیح اموال و کاهش قیمت، -فقدان اعتبار قیمت پایه تعیین شده، -استرداد سپرده شرکت در مزایده و بالتبع آن اتمام فرآیند مزایده و واگذاری سهام به نفر دوم بدون انجام مزایده مجدد و ...، -عدم رعایت این نامه نظام اقساطی و نحوه دریافت بهای حقوق قابل واگذاری	-ارسال موضوع به دادسرا، -تأیید تخلفات و ارسال دادخواست به هیأت مستشاری، -تشکیل جلسه هیأت مستشاری و صدور قرار تقویم ضرر و زیان، -ابطال قرارداد توسط هیأت داوری در تاریخ ۱۳۹۹/۰۷/۲۳، -تأیید موضوع در شعبه ۲۱ دادگاه عمومی -حقوقی تهران (تجدید نظر)، -عودت شرکت به دولت
۲	شرکت تولید نیروی برق شاهرود	۹۷	۵,۲۰۵	شرکت تولید و توسعه پویا انرژی نگین سبز خاورمیانه	-فقدان اعتبار قیمت پایه سهام مستند به بند (۱) ماده (۴) این نامه اجرایی شیوه قیمت گذاری نگاهها، -عدم رعایت شرایط مندرج در آگهی مزایده در خصوص مهلت پرداخت ثمن نقدی معامله، -انقراض قرارداد پس از اتمام فرآیند مزایده،	-از سال موضوع به دادسرا، -طرح موضوع در شعبه دادرسی، -ابطال قرارداد (تجدید نظر)، -عودت شرکت به دولت، -تأیید موضوع توسط هیأت داوری، -تأیید موضوع توسط شعبه ۲۱ دادگاه عمومی -حقوقی تهران (تجدید نظر)، -عودت شرکت به دولت
۳	شرکت کشت و صنعت نیشکر هفت تپه	۹۴	۲,۱۱۱	امید اسدیگی و شرکاء	-عدم اهلیت سنجی خریدار، -عدم رعایت دستورالعمل نظارت، -فقدان اعتبار قیمت پایه، -عدم ایفای تعهدات قراردادی، -عدم پرداخت اقساط، -عدم شفافیت و تعیین تکلیف سرمایه گذارهای انجام شده و عدم تعیین تکلیف بدهی ارزی	-ارسال پرونده به دادسرا، -تأیید تخلفات و صدور دادخواست، -تشکیل محکمه هیأت مستشاری و صدور قرار تقویم ضرر و زیان، -از سال دادخواست فسخ قرارداد به هیأت داوری
۴	شرکت بین المللی مهندسی ایران (ایریکت)	۹۶	۷۶۰	شرکت کارکنان بین المللی مهندسی ایرانیان ایستاتون تک	-عدم رعایت تبصره (۲) ماده (۲۴) قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مبنی بر ممنوعیت فروش سهام شرکت مشمول واگذاری به مدیران اجرایی همان بنگاه	-ارسال پرونده به دادسرا، -طرح موضوع در شعبه دادرسی، -ارسال دادخواست ابطال قرارداد به هیأت داوری
۵	سیلوی سنقر	۹۷	۵۵	میرجعفر سیدفاضلی	-عدم احساب ارزش واقعی در واگذاری با توجه به نظر کارشناس رسمی محلی و قیمت گذاری متفاوت، -فقدان اعتبار ارزیابی و قیمت گذاری کارشناسان در زمان واگذاری	-از سال پرونده به دادسرا، -تأیید تخلفات و صدور دادخواست، -تشکیل محکمه هیأت مستشاری و صدور رای، -ارائه دادخواست فسخ به هیأت داوری، -رای به رد شکایت و ایفای قرارداد توسط هیأت داوری در تاریخ ۱۳۹۹/۴/۷، -رد رای هیأت داوری و صدور رای قطعی فسخ در شعبه ۲۱ دادگاه عمومی -حقوقی تهران (تجدید نظر)، -عودت مال به دولت
۶	۲۰٪ پالایش نفت کرمانشاه	۹۶	۷۰۰	شرکت بخش تجارت گستر بیستون	-عدم برگزاری مزایده در واگذاری ۲۰ درصد از سهام شرکت به خریدار اول خارج از روش های واگذاری بنگاهها، -عدم رعایت این نامه اجرایی قیمت گذاری	-از سال پرونده به دادسرا، -طرح موضوع در شعبه دادرسی، -ارائه دادخواست فسخ به هیأت داوری
۷	سیلوی مهاباد	۹۸	۲۲۱	اقایان حمزه و ابوبکر شیخا بگم قلمه	-فقدان اعتبار قیمت پایه با توجه به تبصره ذیل ماده (۱۹) قانون کارشناسان دادگستری	-در شرف تکمیل تحقیقات و ارسال پرونده به دادسرا
۸	شرکت واکن پارس	۸۹ ۹۶	۹۱	شرکت هسایار	-بازخرید سهام واگذار شده و مابقی سهام خریداری شده شرکت توسط ایدرو، مغایر با قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، -بازپرداخت ثمن معامله با قفول سهام سرمایه ثنی سازمان گسترش در شرکت های دنیا انرژی سینا و مواد ترکیبی نوید بدون رعایت قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی.	-ارسال پرونده به دادسرا، -طرح موضوع در شعبه دادرسی، -اعلام مغایرت قانونی به ایدرو توسط سازمان، -طرح موضوع در معاونت حقوقی ریاست جمهوری، -تصمیم به فروش شرکت به میتا به وکالت از هسایار توسط ایدرو

۳- عدم وصول مطالبات دولت از محل اقساط معوق واگذاری ها

بررسی ها نشان می دهد از مجموع مطالبات معوق واگذاری های انجام شده به میزان ۱,۶۴۰

میلیارد تومان، مبلغ ۱,۵۱۰ میلیارد تومان معادل ۹۲ درصد از مطالبات مربوط به ۹ شرکت (خدمات مهندسی آب و خاک کشور (پارس)، پتروشیمی بیستون، خدمات مهندسی خط و ایینه فنی راه آهن (تراورس)، نیروگاه سلطانیه زنجان، سرمایه گذاری گسترش و توسعه صنعت، حمل و نقل بین المللی خلیج فارس، کشت و صنعت نیشکر هفت تپه، تولید نیروی برق آبادان، نساجی قائم شهر) می باشد که علیرغم سررسید بدهی و پیگیری های انجام شده توسط سازمان مذکور تاکنون منجر به وصول نگردیده است.

۴- ناکارآمدی نظارت سازمان خصوصی سازی پس از واگذاری

عدم پیش بینی موضوع نظارت پس از واگذاری بنگاه ها در قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، علیرغم تأکید در جزء (۱) بند (د) سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مبنی بر "نظارت و پشتیبانی مراجع ذیربط بعد از واگذاری برای تحقق اهداف واگذاری" یکی از نقاط دچار آسیب در این امر می باشد. طبق رویه موجود، نظارت بر اساس چک لیست سازمان در شرکت های منتخب انجام می گیرد که به علت دامنه محدود نظارت که با تأکید بر وصول اقساط واگذاری بوده و موارد نظارتی جهت حصول اطمینان از تحقق اهداف واگذاری را شامل نمی شود، این نظارت ها تاکنون منجر به وصول مطمئن مطالبات، کشف فساد و یا رویداد با اهمیتی نگردیده است.

مالیات و بیمه :

۱- الزامات قانونی برنامه ششم توسعه در وصول مالیات :

با توجه به الزامات قانون برنامه ششم توسعه کشور، میزان مالیات به تولید ناخالص داخلی برابر با ۸/۷٪ پیش بینی شده است. این در حالیست که با توجه به مالیات وصولی سال ۱۳۹۸ به مبلغ ۱۴۱,۴۳۲ میلیارد تومان، این ۵/۹٪ بوده که نسبت به برنامه ۲/۸٪ کمتر می باشد. بر این اساس مبلغ ۶۶۰۹۱ میلیارد تومان و وصول مالیات نسبت به شاخص های برنامه ششم توسعه، عدم تحقق مشاهده می شود. حسب بررسی های انجام شده، از راه ها و روش هایی که با استفاده از آنها فرار مالیاتی در موضوعات فوق روی می دهد می توان به استفاده از کارت های بازرگانی موقت، صدور فاکتور های صوری، قاچاق کالا، عدم اعلام سود واقعی و حساب سازی، فعالیت های پنهان اقتصادی، دور زدن قانون و کتمان اطلاعات شغلی اشاره نمود.

۲- معافیت های مالیاتی و نسبت آن با درآمدهای مالیاتی

در بررسی عملکرد سال ۱۳۹۷ (شناسایی شده در سال ۱۳۹۸) با در نظر گرفتن نرخ مالیاتی مربوط برای اشخاص حقیقی و حقوقی، مجموعاً مبلغ یکصد و چهل و چهار هزار (۱۴۴,۰۰۰) میلیارد تومان میزان معافیت مالیاتی اعطایی برآورد می گردد. در محدوده رسیدگی ها، موضوعات با بیشترین معافیت اعطایی اشخاص حقوقی برای سال مالی ۱۳۹۷ که در سال ۱۳۹۸ شناسایی شده است، به شرح جدول ذیل می باشد :

جدول شماره (۱)

(مبالغ به میلیارد تومان)

عنوان معافیت	درآمد مشمول معافیت مالیاتی	مبلغ معافیت مالیاتی (به نرخ ۲۵٪)	درصد به کل معافیتهای مالیاتی	درصد به درآمدهای وصولی مالیاتی سال ۱۳۹۷
ماده ۱۳۹ ق.م.م درآمد ها، هدایا و دریافت های نقدی و غیر نقدی	۱۶۷,۲۳۳	۴۱,۸۰۸	۳۱.۶٪	۳۸.۴٪
فعالیت های مشمول مالیات مقطوع (مانند املاک، سهام و...)	۱۲۹,۹۹۹	۳۲,۵۰۰	۲۴.۶٪	۲۹.۹٪
صدر ماده ۱۴۱ ق.م.م (درآمد حاصل از صادرات کالا و خدمات غیر نفتی)	۴۳,۹۸۳	۱۰,۹۹۶	۸.۳٪	۱۰.۱٪
جمع	۳۴۱,۲۱۵	۸۵,۳۰۴	۶۴	۷۸

با توجه به جدول شماره (۱)، مجموع این سه معافیت بیش از ۶۴٪ مجموع معافیت های مالیاتی سال ۱۳۹۷ می باشد.

جدول شماره (۲)

(مبالغ به میلیارد تومان)

ردیف	نام استان	جمع درآمد مشمول معافیت مالیاتی اشخاص حقوقی	مبلغ معافیت مالیاتی برآوردی اشخاص حقوقی به نرخ ۲۵٪	درصد به کل معافیت اشخاص حقوقی
۱	تهران	۳۹۸,۳۰۵	۹۹,۵۷۶	۷۵.۳۱٪
۲	بوشهر	۲۹,۴۶۶	۷,۳۶۶	۵.۵۷٪
۳	خوزستان	۱۷,۷۹۶	۴,۴۴۹	۳.۳۶٪
۴	اصفهان	۱۲,۲۱۰	۳,۰۵۳	۲.۳۱٪
۵	هرمزگان	۱۰,۹۶۶	۲,۷۴۲	۲.۰۷٪
	جمع	۴۶۸,۷۴۳	۱۱۷,۱۸۶	۸۸.۶۲٪

مطابق جدول شماره (۲)، بیش از ۸۸٪ معافیت های مالیاتی برای سال مالی ۱۳۹۷ متعلق به ۵ استان تهران، بوشهر، خوزستان، اصفهان و هرمزگان می باشد. به بیان دیگر، ۲۶ استان کشور تنها ۱۲٪ معافیت های مالیاتی اشخاص حقوقی سال ۱۳۹۷ را به خود اختصاص داده اند. مضافاً اینکه ۷۵٪ کل معافیت های اعطایی به اشخاص حقوقی برای سال مالی ۱۳۹۷ متعلق به استان تهران می باشد.

۳- بخشودگی جرایم مالیاتی

در محدوده رسیدگی ها و بر اساس اطلاعات واصله از ۲۱ اداره کل امور مالیاتی، مجموع جرایم بدهی های مالیاتی تا پایان سال ۱۳۹۸ مبلغ پنج هزار و پانصد (۵,۵۰۰) میلیارد تومان و میزان جرایم بخشوده شده بر اساس بخشنامه های سازمان امور مالیاتی کشور مبلغ پنج هزار و چهارصد و یازده (۵,۴۱۱) میلیارد تومان (معادل ۹۸,۳۲٪) بوده که با بخشودگی جرایم به مبلغ مذکور، جمعاً چهار هزار و سیصد و شانزده (۴,۳۱۶) میلیارد تومان از بدهی های

مالیاتی مؤدیان و وصول گردیده است؛ حدود ۸۲٪ از مجموع جرایم بخشوده شده مربوط به ۶ استان به ترتیب اصفهان، تهران، خراسان رضوی، یزد، زنجان و بوشهر بوده است.

۴- کسری واریز عوارض قانونی سهم وزارت بهداشت به حساب خزانه موضوع ۱۰٪ حق بیمه شخص

ثالث

طبق ماده (۳۰) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^(۲)، شرکت‌های بیمه‌ای مکلف به واریز ۱۰ درصد از حق بیمه‌های دریافتی شخص ثالث، مازاد و سرنشین به حساب خزانه بوده تا وجوه مزبور توسط وزارت بهداشت جهت درمان فوری و بدون قید و شرط مصدومان حوادث و سوانح رانندگی مصرف گردد. مسئولیت حسن اجرای حکم معنون به عهده بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. طبق بررسی‌های بعمل آمده تا پایان سال ۱۳۹۸، شرکت‌های مذکور مبلغ ۴۹۲ میلیارد تومان کسری واریزی داشته‌اند که با پیگیری‌های مستمر دیوان محاسبات کشور و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران تا تاریخ ۱۳۹۹/۹/۱۶ مبلغ ۳۱۱ میلیارد تومان آن به حساب خزانه واریز گردیده و کسری واریزی شرکت‌های مذکور، مبلغ ۱۸۱ میلیارد تومان می‌باشد.

انرژی:

۱- نفت و گاز

- شرکت ملی گاز ایران در سال ۱۳۹۸ مبلغ ۱/۶ میلیارد دلار بابت فروش صادراتی گاز مایع (ال پی جی) و وصول نموده است که جزء درآمد این شرکت محاسبه می‌گردد. لیکن بدلیل خلاء قانونی، سهم صندوق توسعه و سهم دولت از این منابع درآمدی محاسبه و پرداخت نمی‌گردد. شایان ذکر است در قوانین بودجه سنواتی صرفاً صادرات گاز طبیعی در فرآیند

تسهیم دولت و صندوق توسعه ملی و شرکت ملی گاز ایران مورد توجه قرار گرفته است.

● بر اساس بررسی‌های بعمل آمده، شرکت ملی نفت ایران با توجه به لزوم انتقال گاز سلمان به سیری و فرسودگی لوله‌های قدیمی، بدون مطالعات اولیه و نیازسنجی و امکانسنجی اقدام به تعریف پروژه جدیدی به منظور احداث خط لوله جدید به مبلغ ۳۵۵ میلیون دلار نموده است. لیکن پس از پیشرفت ۱۴/۵ درصد و هزینه کرد مبلغ ۵۰ میلیون دلار برای اجرای پروژه، نسبت به رهاسازی پروژه اقدام نموده و مجدداً ترمیم خط لوله قدیمی را در دستور کار قرار داده است.

● با توجه به بررسی‌های انجام شده و گزارشات دریافتی از مدیریت دیسپچینگ شرکت ملی گاز ایران، میزان هدر رفت گاز در شبکه سراسری حدود ۲۳/۶ میلیارد مترمکعب گزارش شده است که معادل ۹٪ مصرف گاز کشور می باشد که به دلایل عمده از جمله فرسودگی شبکه سراسری ایران و خطای بالای دستگاه‌های اندازه گیری (میترینگ)، اختلاف فاحشی با استاندارد بین المللی دارد. متوسط نرخ هدررفت گاز در شبکه‌های انتقال و توزیع گاز در سطح بین المللی حدود ۳ درصد، موجه می باشد.

ارزش کسری گاز به مقدار ۲۳٫۶ میلیارد متر مکعب با نرخ میانگین گاز صادراتی ۲۸ سنت بالغ بر ۶٫۶ میلیارد دلار خواهد بود که معادل ۱/۵ برابر منابع حاصل از صادرات گاز سال ۱۳۹۸ می باشد. براین اساس توجه و سرمایه گذاری برای کاهش هدررفت و تصویب الزامات قانونی در این راستا ضروری می باشد.

● از سال ۱۳۹۸ تنها خط اعتباری تسهیلات خارجی (فاینانس) فعال و قابل استفاده، خط

اعتباری کشور چین است که از این طریق اعتبار اسنادی طرح‌های پتروشیمی بوشهر، مسجد سلیمان، لردگان، سبلان و کیمیای پارس خاورمیانه بالغ بر ۴/۷ میلیارد دلار پادار گردیده و بر اساس اطلاعات دریافتی از این طرح‌ها تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۹۹، حدود ۴ میلیارد دلار از این محل جذب شده است. همچنین مبالغ پرداختی توسط شرکت ملی صنایع پتروشیمی طی سالهای ۱۳۹۷ لغایت شهریور ۱۳۹۹ از محل منابع داخلی به شرح ذیل بوده است:

- پرداخت مبلغ ۶۰,۹ میلیارد تومان به شرکت پتروشیمی هگمتانه در قالب قرارداد تسهیلات از محل تقسیط مطالبات
- افزایش سرمایه پتروشیمی دماوند از محل مطالبات در سال ۱۳۹۸ به مبلغ ۲۷۰ میلیارد تومان
- تأمین مالی بخشی از منابع احداث خط لوله اتیلن غرب کشور از محل منابع داخلی به مبلغ ۲۴۳ میلیارد تومان
- مطابق م صوبه مورخ ۹۳/۲/۷ هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران، م مسئولیت تأمین شناور فرآورش در طرح توسعه لایه های نفتی به شرکت توسعه پتروایران واگذار گردید. لیکن علیرغم اینکه شناور مربوطه در تاریخ ۹۶/۶/۳۱ تحویل بهره بردار گردیده است در این خصوص برخلاف تبصره (۲) ماده (۲۰) قانون مالیات برارزش افزوده و همچنین ماده ۱۰۷ قانون مالیاتهای مستقیم، این شرکت تا پایان سال ۱۳۹۸ نسبت به پرداخت مبلغ ۵,۱ میلیون دلار مالیات به حساب دولت اقدام ننموده است.
- طرح توسعه میدان مشترک نفتی یاران شمالی با هدف دستیابی به تولید پایدار ۳۰ هزار بشکه نفت در روز اجرا گردید ولی با وجود حفر ۲۰ حلقه چاه تولیدی برنامه ریزی شده، به

علت عدم تهیه و نصب پمپ‌های درون چاهی در زمان اجرای قرارداد، علیرغم پیش‌بینی آن در طرح جامع توسعه، این میدان با افت شدید تولید و توقف تولید برخی چاه‌ها مواجه گردید. بر اساس محاسبات انجام شده، از زمان شروع بهره‌برداری از این میدان (فروردین ۹۶) تاکنون بطور متوسط تنها ۵۳٪ هدف تولیدی میدان محقق شده و در نتیجه عدم اقدام به موقع در نصب پمپ‌های درون چاهی، حدود یک میلیارد دلار از منابع درآمدی برآورد شده محقق نگردیده است. همچنین در خصوص گازهای همراه نفت در این میدان با وجود برنامه‌ریزی احداث کارخانه ۳۲۰۰ NGL غرب کارون جهت جمع‌آوری و مایع‌سازی گازهای همراه میادین نفتی، با توجه به توقف طرح احداث این کارخانه، همواره مقادیر زیادی از گازهای همراه، سوزانده می‌شود که علاوه بر آلودگی‌های زیست محیطی، منابع درآمدی ارزی زیادی از این حیث حاصل نمی‌گردد.

● میزان تولید، مصرف داخلی و صادرات بنزین در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ بصورت میانگین روزانه بشرح جدول ذیل بوده است :

سال	تولید		مصرف داخلی		صادرات	
	میلیون لیتر در روز	درصد تغییر نسبت به سال قبل	میلیون لیتر در روز	درصد تغییر نسبت به سال قبل	مبلغ صادرات میلیون تومان	معادل ارزی صادرات میلیون دلار
1397	91	-	89	-		
1398	107	17.5	90	1	5,500	490
جمع کل	۱۹۸		۱۷۹		۵,۵۰۰	۴۹۰

میزان تولید بنزین در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ افزایش داشته است که دلیل عمده آن، قرار گرفتن پالایشگاه نفت ستاره خلیج فارس در مدار تولید بوده است. ضمناً با توجه به سهمیه بندی و افزایش قیمت بنزین از اواخر آبان سال ۱۳۹۸ و همچنین شیوع ویروس کرونا در ماه‌های پایانی سال میزان مصرف بنزین کاهش یافته است.

با توجه به افزایش تولید و کاهش مصرف بنزین، کشور ما که تا سال ۱۳۹۷ واردکننده بنزین

بود و بطور متوسط در سال ۱۳۹۷ روزانه ۴,۵ میلیون لیتر بنزین وارد می کرد، به صادرکننده بنزین تبدیل گردید و در سال ۱۳۹۸ بصورت میانگین ۳ میلیون لیتر در روز صادرات بنزین داشته است که علاوه بر جلوگیری از خروج ارز بابت واردات بنزین، موجب ورود ارز حاصل از صادرات بنزین در سال ۹۸ و هفت ماهه سال ۹۹ به ترتیب حدود ۴۹۰ و ۱,۳۹۷ میلیون دلار گردید.

۲- نیرو:

● بحران آب در کشور جدی بوده و بر اساس آخرین مطالعه آینده پژوهشی ایران، بحران آب و پیامدهای ناشی از آن بعنوان اولین و سومین مشکل اساسی کشور به شمار می رود. در سیاست های کلی نظام در مورد "منابع آب" مصوب مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و سایر قوانین موضوعه توجه ویژه ای به مدیریت منابع آب کشور شده است. از جمله عوامل ایجاد بحران به شرح زیر است:

● از ۱۰۰ میلیارد متر مکعب مصرف سالانه آب در کشور در حدود ۹۰٪ مربوط به بخش کشاورزی بوده که منجر به کسری حجم آبخوانهای کشور به میزان ۴/۷ میلیارد مترمکعب در سال آبی ۹۸-۹۹ و بیش از ۹۰ میلیارد متر مکعب در ۲۰ سال گذشته شده است. این امر ناشی از وجود ۸۳۲,۸۸۶ حلقه چاه که در حدود ۳۳۸,۹۲۰ حلقه آن غیر مجاز و فاقد پروانه بهره برداری بوده، است. با توجه به ماده (۳۵) قانون برنامه ششم در خصوص بازیافت آب زیرزمینی به میزان ۱۱ میلیارد متر مکعب تا پایان برنامه، طرح احیاء و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی کشور در حال اجرا است. لکن اقدامات انجام شده منجر به حصول نتیجه لازم

نگردیده است. از مجموع چاه های غیر مجاز شنا سایی شده در کشور تنها حدود ۸۵ هزار حلقه انسداد و مسلوب المنفعه شده و در مجموع حدود ۸۰ هزار دستگاه کنتور به روی چاه های مجاز (به منظور جلوگیری از برداشت بی رویه) نصب شده است.

● ماده (۲) قانون بهینه سازی آب شرب تأکید بر کاهش حداقل ۱٪ از هدررفت آب در سال دارد که این امر بصورت کامل محقق نگردیده است. از ۶/۴ میلیارد مترمکعب آب شرب تأمین شده در سال ۱۳۹۸، در حدود ۱/۵۴ میلیارد مترمکعب از آن (۲۴٪) به مبلغ برآوردی ۱,۶۸۶ میلیارد تومان هدررفت می باشد. جهت اصلاح و بازسازی حدود ۴۰ هزار کیلومتر شبکه فر سوده شهری و روستائی در مجموع بالغ بر ۳۶ هزار میلیارد تومان منابع مورد نیاز است.

● متوسط فروش هر متر مکعب آب کشاورزی ۱۷۹ ریال و بهای تمام شده ۸۲۳ ریال می باشد. بهای فروش هر متر مکعب آب شرب ۶,۲۴۴ ریال و بهای تمام شده آن ۱۰,۹۵۳ ریال است. تعیین قیمت تکلیفی آب منجر به زیان انباشته در دفاتر شرکت های ذیربط جمعاً به میزان ۳۹,۷۴۵ میلیارد تومان تا پایان سال ۱۳۹۸ گردیده است. مضاف بر اینکه در مجموع، ۶۸۱ فقره طرح تملک دارایی سرمایه ای طرح های حوزه آب و آبفای کشور با هزینه کردی بالغ بر ۶۸ هزار میلیارد تومان در دست اجراست که مطابق برآوردهای صورت گرفته تا پایان سال مالی ۱۳۹۸ (بدون در نظر گرفتن تورم سال ۱۳۹۹) مجموع اعتبارات مورد نیاز برای تکمیل طرح های نیمه تمام و بازپرداخت تعهدات ایجاد شده بخش آب و آبفای کشور بالغ بر ۳۴۰ هزار میلیارد تومان بوده که با معیار میزان اعتبار تخصیص یافته در سال ۱۳۹۸ تکمیل طرح های مذکور در حدود ۱۰۲ سال زمان خواهد برد.

● به موجب بندهای بند (الف) و (ب) ماده (۳۷) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف به افزایش حداقل (۲۵٪) پوشش شبکه فاضلاب شهری تا پایان برنامه ششم بوده است. بر این اساس و توجه به شاخص سال مبنا (۴۶/۸٪)، شبکه تحت پوشش می بایست به میزان ۱۱/۷ درصد افزایش یابد که تا پایان شهریور سال ۱۳۹۹، دارای عملکرد ۵/۶ درصدی (تحقق ۴۸٪ و رسیدن شاخص به ۵۲/۴٪) بوده و با توجه به وضعیت فعلی ضمن آنکه تکلیف قانون برنامه ششم بصورت کامل محقق نگردیده، فاصله معنادار این شاخص با کشورهای توسعه یافته (بالای ۹۰٪) و منطقه (بالای ۶۰٪) قابل ملاحظه است. با توجه به تولید سالانه ۴/۲ میلیارد مترمکعب فاضلاب در کشور و تصفیه ۱/۳۶ میلیارد مترمکعب از این میزان، برای ساخت تأسیسات و شبکه فاضلاب برای الباقی به میزان ۲/۸۴ میلیارد مترمکعب، منابعی بالغ بر ۱۳۸ هزار میلیارد تومان مورد نیاز است که در صورت تحقق این امر علاوه بر جلوگیری از آثار مخرب زیست محیطی، پتانسیل‌های درآمدزایی نیز بر آن مترتب بوده و توجه جدی مجریان و سیاستگذاران در ایجاد و احداث شبکه و تصفیه‌خانه‌های فاضلاب ضرورت دارد.

صنعت، معدن و تجارت :

● در سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، در مجموع تعداد ۹۹۳ شهرک و نواحی صنعتی در سطح کشور احداث گردیده که از این تعداد ۸۱۹ شهرک و ناحیه صنعتی به مرحله بهره‌برداری رسیده و تعداد ۱۷۴ شهرک صنعتی به بهره‌برداری نرسیده و از حدود ۶۰ هزار هکتار زمین قابل واگذاری در این شهرک‌ها، حدود ۳۸ هزار هکتار طی ۸۰ هزار فقره قرارداد به متقاضیان واگذار گردیده و از این میزان، تعداد ۴۶ هزار واحد صنعتی با سطح

اشتغال ۹۳۶ هزار نفر منجر به ایجاد واحد صنعتی گردیده است. از این تعداد ۱۰ هزار واحد غیرفعال و تعداد ۳۶ هزار واحد فعال بوده که حدود ۴۰٪ واحدهای فعال با ظرفیت کمتر از ۵۰٪ و حدود ۳۴٪ نیز در حدود کمتر از ۷۰٪ ظرفیت فعالیت دارند. از جمله دلایل عدم فعالیت واحدهای مذکور می توان به عدم تأمین خدمات روبنائی و زیربنائی توسط دستگاه های ذیربط و هم چنین صرفاً اختصاص مبلغ ۴۴/۳ میلیارد تومان معادل ۳٪ جهت اجرای پروژه های حمایتی و مبلغ ۱,۴۲۲/۶ میلیارد تومان معادل ۹۷٪ اعتبارات منابع عمومی و داخلی سازمان جهت اجرای پروژه های زیر ساختی و زیربنایی در سال ۱۳۹۸ در حوزه صنایع کوچک و شهرک های صنعتی اشاره نمود.

- بر اساس بررسی های بعمل آمده میزان بدهی شرکت سایپا بابت سود سهام سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران بالغ بر ۱,۱۸۹ میلیارد تومان می باشد که تا پایان سال مالی ۱۳۹۸ اقدام مؤثری جهت وصول و تعیین تکلیف بدهی مذکور توسط سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران انجام نگرفته است. (میزان سهام سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در شرکت سایپا در حدود ۱۴٪ می باشد).

- بررسی ها نشان می دهد که شرکت ایدروهندلز از شرکت های تابعه سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در سال ۱۳۹۵ با ۳۳ میلیون یورو بدهی به سازمان گسترش، به بخش خصوصی واگذار گردیده است (۱۰۰ درصد سهام شرکت ایدرو هندلز متعلق به شرکت بازرگانی برنا می باشد که این شرکت هم زیر مجموعه شرکت سرمایه گذاری رنا از شرکت های زیر مجموعه سایپا می باشد). علیرغم واگذاری، سازمان گسترش نسبت به اخذ تضامین لازم در جهت وصول مبلغ مذکور را بعمل نیاورده و مانده مطالبات سازمان گسترش

از این شرکت طبق صورتهای مالی منتهی به پایان سال مالی ۱۳۹۸ بالغ بر ۳۱۹ میلیارد تومان می باشد.

- بر اساس بررسی های بعمل آمده بالغ بر ۱۳۵ میلیارد تومان از مطالبات شرکت مادر تخصصی بازرگانی ایران، مربوط به سنوات گذشته از خریداران اعتباری شکر و برنج (شامل؛ شرکت سرمد تجارت جم، شرکت بیمه توسعه در ارتباط با آتش سوزی کشتی پرلا و کارخانجات قند، آرد، سازمان اتکاء و سایر اشخاص) می باشد که اقدامات شرکت بازرگانی دولتی ایران در وصول آنها تاکنون به نتیجه ای نرسیده است.

- بر اساس بررسی ها شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران در سنوات گذشته به میزان ۱۷,۶۸۸ تن قند و شکر بصورت امانی نزد کارخانجات جهت تصفیه و نگهداری ارسال نموده است. همچنین گندم ارسالی جهت ذخیره سازی نزد کارخانجات هفت سواران به مقدار ۷,۱۸۷ تن، کارخانه آرد سفید به مقدار ۳,۰۸۶ تن کارخانجات و سیلوداران بخش خصوصی استان خوزستان به مقدار ۲۰,۸۱۱ تن و سایر استان ها به مقدار ۶۱,۷۱۲ تن مربوط به سنوات گذشته بوده که تعهدات کارخانجات مذکور از بابت تصفیه و تحویل بموقع انجام نشده است و پیگیری های شرکت بازرگانی دولتی ایران تاکنون منتج به نتیجه نگردیده است.

- بررسی ها نشان می دهد علیرغم مفاد قرارداد فیما بین بهره برداران معادن سنگ آهن گل گهر، چادرملو و جلال آباد با ایمیدرو به علت فقدان سازوکار صحیح و کارا برای وصول حق السهم سازمان مذکور، تا پایان سال ۱۳۹۸ میزان مطالبات ایمیدرو از بهره برداران حدود ۴,۰۰۰ میلیارد تومان بوده است.

● به سبب کمبود نقدینگی در شرکت گسترش معادن و صنایع معدنی طلای زرشوران، مطالبات پیمانکاران شرکت به میزان ۱۶۲ میلیارد تومان با شمش طلای تولیدی از طریق بورس کالا و بدون مبادله وجه، تهاتر شده است. اقدام مو صوف بر خلاف اصل ۵۳ قانون اساسی مبنی بر تمرکز درآمدهای دولت در خزانه‌داری کل کشور و همچنین مفاد ماده ۳۹ قانون محاسبات عمومی کشور و بند (الف) تبصره ۷ قانون بودجه سنواتی و همچنین مغایر با اساسنامه شرکت مذکور می باشد.

● معدن سنگ آهن سنگان با ذخیره ای معادل ۵۶۶ میلیون تن به عنوان یکی از ۱۰ معدن بزرگ سنگ آهن جهان، ۳۰ درصد ذخایر سنگ آهن کشور را در خود جای داده است. عمر این معدن بیش از ۳۰ سال خواهد بود. جهت تجهیز معدن و ساخت یک کارخانه کنسانتره تا سال ۱۳۹۳ مبلغ ۵۱۲ میلیارد تومان از محل منابع داخلی و عمومی م صرف شده است. ایمیدرو با سپردن تعهد تأمین خوراک، اقدام به جذب ۵ گروه سرمایه گذار جهت ساخت کارخانجات فرآوری با ظرفیت تولید ۱۷/۵ میلیون تن کنسانتره و ۱۵ میلیون تن گندله نموده که از این میزان تا پایان سال ۱۳۹۸ تنها ۲ گروه سرمایه گذار توانسته اند واحدهای فرآوری خود را با ظرفیت ۵/۱ میلیون تن کنسانتره و ۱۲/۵ میلیون تن گندله در مدار تولید قرار دهند. این در حالیست که سرمایه گذاران مذکور با استفاده از منابع در اختیار همچون زمین و زیرساختهای موجود در منطقه می بایست ابتدا اقدام به ایجاد کارخانه کنسانتره جهت خرید سنگ آهن معدن یاد شده نموده و سپس نسبت به ایجاد کارخانه گندله سازی اقدام نمایند. بررسی ها نشان می دهد که سرمایه گذاران ابتدا کارخانه گندله را ایجاد و برای ایجاد و یا تکمیل کارخانه‌های کنسانتره بین ۲ تا ۵ سال تأخیر نموده که این عدم اجرای کامل

قراردادهای سرمایه گذاری موجب ایجاد حدود مبلغ ۱۲,۰۰۰ میلیارد تومان عدم النفع برای سازمان ایמידرو و بالتبع بیت المال شده است.

● بر اساس بررسی های بعمل آمده مشخص گردید صندوق ضمانت صادرات ایران بابت ضمانتنامه های صادره برای شرکت های ضمانت گذار از سال ۹۶ تا پایان سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۱۰۸ میلیارد تومان خسارت پرداخت نموده است. به دلیل عدم بازیافت خسارت ها از سوی تعداد ۱۲۹ شرکت ضمانت گذار، بالغ بر ۷۶ میلیارد تومان آن، بازیافت نشده می باشد. شایان ذکر است جریمه دیرکرد آن نیز تا تاریخ ۹۸/۱۲/۲۹ بالغ بر ۳۰ میلیارد تومان ثبت شده که اقدام موثری در جهت وصول و تعیین تکلیف مانده بدهی مذکور توسط صندوق ضمانت صادرات انجام نگرفته است. در نتیجه بالغ بر ۱۰۶ میلیارد تومان علیرغم گذشت چندین ساله توسط صندوق ضمانت وصول نگردیده است.

بهداشت و درمان :

● به موجب حکم بند "ه" تبصره (۱۷) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، دولت مکلف شده است تا ۱۰۰٪ درآمد حاصل از ۱٪ سهم سلامت از مالیات بر ارزش افزوده را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت نماید. این در حالی است که از مبلغ ۶,۸۰۳ میلیارد تومان درآمد حاصل از ۱٪ سهم سلامت از مالیات بر ارزش افزوده در سال ۹۸، صرفاً مبلغ ۲,۵۴۷ میلیارد تومان (معادل ۳۷٪ مبلغ وصولی) به وزارت بهداشت پرداخت شده است. با عنایت به تغییرات ایجاد شده در سطح سرانه خدمات توسط وزارت بهداشت، در صورت پرداخت ۱۰۰ درصدی مبلغ مذکور، قطعاً سطح خدمات رسانی وزارت بهداشت، وضعیت مناسبتری داشت.

- در سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۴,۷۵۳ میلیارد تومان (معادل ۹۷٪ اعتبار مصوب) به طرح تحول سلامت اختصاص یافته که به شرح جدول زیر به دانشگاه های علوم پزشکی ابلاغ شده است :

(مبالغ به میلیارد تومان)

حوالجات	اعتبار دریافتی	اعتبار مصوب	عنوان فعالیت
۱۹۹	۴,۷۵۳	۱۸۸	حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم
۱۳۳		۴۸۲	حمایت از حضور پزشکان متخصص مقیم در بیمارستان های وابسته به وزارت بهداشت
۴,۴۲۱		۴,۲۳۰	سایر فعالیت ها *
۴,۷۵۳	۴,۷۵۳	۴,۹۰۰	جمع

* شامل فعالیت های ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، اجرای برنامه پزشک خانواده، حفاظت و حمایت از بیماران خاص، صعب العلاج و نیازمند، کاهش میزان پرداختی بیماران بستری در بیمارستان های وابسته به وزارت بهداشت، حمایت از ایجاد پایگاه های اورژانس هوایی، حمایت از ترویج زایمان طبیعی، حمایت از درمان ناباروری، کمک به تامین هزینه های تحمل ناپذیر درمان و توانبخشی، تقلیل وابستگی گردش امور واحدهای بهداشتی و درمانی به درآمد اختصاصی از طریق خرید راهبردی خدمات

- از جمله دلایل عدم نیل به اهداف طرح تحول سلامت شامل حفاظت مالی از شهروندان در برابر هزینه های سلامت، ساماندهی خدمات بیمارستانی و ارتقای کیفیت آن و دسترسی عادلانه مردم به خدمات درمانی موارد زیر است :

- ۱- عدم پایداری منابع و تخصیص کامل اعتبارات طرح تحول نظام سلامت.
- ۲- عدم رعایت مفاد دستورالعمل های مربوط توسط دانشگاه های علوم پزشکی به عنوان واحدهای مجری طرح تحول نظام سلامت.
- ۳- عدم اجرای صحیح برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع.
- ۴- عدم اثر بخشی مکانیزم کنترل های داخلی و فرآیندهای نظارتی مقتضی جهت اجرای صحیح این طرح.

- وزارت بهداشت و درمان ملزم بوده ظرف دو سال اول اجرای برنامه ششم توسعه نسبت به استقرار پرونده الکترونیک سلامت اقدام می نمود، لیکن مطابق بررسی های بعمل آمده اجزاء پرونده الکترونیک سلامت مندرج در برنامه اجرایی ابلاغی (شامل نسخه نویسی و نسخه پیچی، ارجاع الکترونیک، رسیدگی الکترونیک اسناد و ...) بطور کامل اجرایی نشده

است. شایان ذکر است تا پایان سال ۱۳۹۸، صرفاً در ۴,۵۷۸ مطب و مؤسسه ارائه دهنده خدمات سلامت سرپایی، سامانه نسخه الکترونیکی مستقر شده است.

● اجرای کامل و صحیح نظام ارجاع الکترونیک وفق بند "ث" ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه در کاهش مراجعه غیر ضرور بیماران به بیمارستان ها و سایر مراکز درمانی و ارجاع به موقع بیماران به مراکز درمانی و کاهش هزینه های درمانی کشور مؤثر است. بررسی های بعمل آمده، حاکی است نظام ارجاع و پزشک خانواده صرفاً در صندوق رؤستائیان، عشایر و شهرهای زیر ۲۰,۰۰۰ نفر تحت پوشش بیمه سلامت، تمامی شهرهای استان های فارس و مازندران و ۹.۶٪ سایر شهرهای کشور اجرایی شده است.

● در بررسی عملکرد سال ۱۳۹۸ سازمان انتقال خون کشور، ملاحظه گردید مغایر با مفاد بند "ز" تبصره (۱۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، مبلغ ۱,۸۰۰,۰۰۰ یورو مازاد بر قیمت تأیید شده قبلی برای واردات تعداد ۷۵۰,۰۰۰ عدد کیسه خون فیلتردار به یکی از شرکت های تجهیزات پزشکی پرداخت شده است.

صندوق های بازنشستگی :

● یکی از موضوعات مهم صندوق های بازنشستگی، ماهیت سرمایه گذاری های آنهاست. فارغ از اینکه استراتژی سرمایه گذاری در هر صندوق بازنشستگی چه می تواند باشد، بخشی از سرمایه گذاری ها می بایست منجر به ایجاد منابع درآمدی برای تأمین منابع تعهدات جاری گردد. بررسی شرکت های زیر مجموعه صندوق ها نشان می دهد که به دلایل سوء مدیریت، عدم توجه به منافع سهامداران عمده و ... این شرکت ها از بهره وری پایینی برخوردارند و بیش از آنکه بتوانند، خلق منابع کنند، با انبوهی از مطالبات و بدهی ها مواجه اند که مدیریت و نگهداری آنها، یکی از چالش های صندوق ها است. شرکت هایی که در راستای رد دیون صندوق ها از دولت، به صندوق ها واگذار شده و بعضاً ورشکسته یا در شرف انحلال می باشند، نه تنها به پایداری منابع صندوق ها کمکی نکرده است بلکه با توجه به مشکلات پیش روی آنها اعم از مشکلات ساختاری، مالی و به ویژه نیروی انسانی (کارگری)، بر مشکلات این صندوق ها افزوده است. برای مثال، عملکرد شرکت آپادانا سرام به عنوان یکی از شرکت های زیرمجموعه صندوق بازنشستگی کشوری، با مبلغ ۳۰,۸ میلیون یورو بدهی ارزی و بالغ بر ۶۹ میلیارد تومان بدهی ریالی به سیستم بانکی و با وجود تسهیلات و کمک های دریافتی از صندوق بازنشستگی کشوری، به دلیل زیان انباشته بیش از ۱۱ برابر سرمایه، مشمول ماده (۱۴۱) قانون تجارت بوده و لازم است سریع تر تعیین تکلیف گردد.

نام صندوق	حقوق و مزایای پرداختی بازنشستگان	منابع در اختیار از محل			جمع کل منابع	درصد منابع از محل		
		منابع بودجه ای	کسورات دریافتی	سود سهام و سایر منابع داخلی		سود سهام	کسورات	منابع بودجه ای
سازمان تأمین اجتماعی	۸۱,۸۲۰	۳۹۷	۱۰۳,۹۰۹	۵,۷۷۰	۱۱۰,۰۷۶	۰٪	۹۴٪	۶٪
بیمه کشاورزان، روستائیان و عشایر	۶۰۷	۲۹۴	۶۴۹	۱,۹۷۳	۲,۹۱۶	۱۰٪	۲۲٪	۶۸٪
بازنشستگی کشوری	۵۴,۲۷۵	۳۸,۱۵۵	۱۰,۳۸۵	۵,۷۳۵	۵۴,۲۷۵	۷۰٪	۱۹٪	۱۱٪
بازنشستگی کارکنان فولاد	۳,۷۴۱	۳,۰۰۰	۲۲۹	۵۱۲	۳,۷۴۱	۸۰٪	۶٪	۱۴٪
سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۳۱,۴۳۱	-	-	۳,۴۴۹	۳۲,۲۵۷	۸۹٪	۰٪	۱۱٪
جمع	۱۷۱,۸۷۴	۷۰,۶۵۴	۱۱۵,۱۷۲	۱۷,۴۳۹	۲۰۳,۲۶۵	۳۴,۷٪	۵۶,۷٪	۸,۶٪

● فروش دارایی های نقد شونده صندوق (سهام شرکت ها) برای تأمین منابع مالی مورد نیاز به منظور پرداخت حقوق بازنشستگان، گرچه در کوتاه مدت مشکلات تأمین نقدینگی پرداخت حقوق بازنشستگان و مستمری بگیران را مرتفع می نماید، اما تداوم بلند مدت آن، غیرعلمی و ناممکن بوده و با توجه به تعهدات بین نسلی صندوق ها، چنین شیوه ای به منزله مصرف منابع و سرمایه نسل های آتی است.

نام صندوق	بدهی به شرکت های زیر مجموعه	مطالبات از شرکت های زیر مجموعه		ارزش دفتری سهام شرکت های زیر مجموعه	تعداد شرکت های سود ده (سهامدار بالای ۱۰ درصد)	تعداد شرکت های زیان ده (سهامدار بالای ۱۰٪)	میزان فروش دارایی / سرمایه گذاری ها
		سود سهام	سایر مطالبات				
سازمان تأمین اجتماعی	-	۱,۱۴۴	۲۳,۸۹۵	۱۵۹,۹۴۷	۱۶۳	۲۰	۱۰۵.۷۱۷
بیمه کشاورزان، روستائیان و عشایر	۱۵	۹,۶۳۸	۷.۴۱۷	۹۰.۹۱۱	۱۰	-	-
بازنشستگی کشوری	-	۶۲,۰۴۷	۲۶,۳۳۷	۶۹.۷۳۴	۳۴	۲۰	۱۶۲
بازنشستگی کارکنان فولاد	۵۱,۱۲	۳,۲۴۷	۴۸,۸۳۳	۹۱.۰۲۲	۱۱	۱۲	-
سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۳۷,۱۴۳	۴۸,۲۸۳	۸۶,۲۱۸	۸۳,۰۱۳	۱۱	۲	۳۲.۰۶۸

● مطالبات تعداد پنج صندوق بازنشستگی از دولت مستند به صورت های مالی منتهی به پایان سال ۱۳۹۸، جمعاً مبلغ ۴۰۶,۵۱۷ میلیارد تومان می باشد که بر اساس مفاد بند "هـ" ماده (۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳ مبلغ بدهی مذکور در پایان هر سال مالی بر مبنای ارزش واقعی روز و بر اساس نرخ اوراق مشارکت محاسبه و در دفاتر ثبت می شوند. با توجه به روند انتقال بدهی مذکور طی سنوات گذشته و اعمال نرخ

اوراق مشارکت به این بدهی در پایان هر سال مالی، محاسبه بهره مطالبات سنواتی صندوق ها از دولت، برخلاف مفاد آئین نامه اجرایی بند "ت" ماده (۸) قانون برنامه ششم توسعه، می باشد.

- عملکرد سال های ۱۳۸۴ لغایت ۱۳۹۸ صندوق بازنشستگی کشوری بیانگر آنست صندوق مذکور در اجرای مفاد ماده ۱۰۰ قانون استخدام کشوری، جمعاً مبلغ ۶,۹۳۷ میلیارد تومان کسری منابع مالی خود را به حساب بدهی دولت منظور نموده است. این در حالی که طی مدت زمان مذکور میزان سود سهام تجمیعی صندوق بالغ بر مبلغ ۲۰,۵۱۸ میلیارد تومان بوده است. با توجه به مبلغ اخیرالذکر، صندوق می بایست کسری منابع را ابتدائاً از محل سود سهام سالانه موصوف تأمین می کرد و در صورت داشتن کسری مزاد، این مبلغ را به حساب بدهی دولت منظور می نمود. لذا اصلاح ماده ۱۰۰ قانون استخدامی کشوری در راستای ایجاد شفافیت مذکور و کاهش بدهی دولت، پیشنهاد می گردد.

حقوق های نامتعارف :

- عدم پیش بینی سقف قانونی حقوق و مزایا برای مدیران و اعضای هیأت مدیره شرکت های تابعه صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی، علاوه بر ایجاد بی نظمی در پرداخت های صورت گرفته، بستری برای ایجاد حقوق های نامتعارف در سطح کشور فراهم می نماید.

- مستند به مصوبه مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۳ شورای حقوق و دستمزد، سقف خالص پرداختی ماهانه به مدیران و کارکنان دستگاه های اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری

از جمله مستثنیات ماده (۱۱۷) این قانون و مشمولین بند "ب" ماده (۲۰) قانون برنامه پنجم توسعه، مبلغ ۳۲۸,۲۳۰,۰۰۰ ریال بوده که با لحاظ ۳۰٪ مناطق جغرافیایی بد آب و هوا و محروم از تسهیلات زندگی، به رقم ۴۲۶,۶۹۹,۰۰۰ ریال در ماه رسیده و با لحاظ مستثنیات این سقف شامل پاداش های قانونی و کارانه گروه پزشکی، این رقم تا ۴۵۰ میلیون ریال در ماه قابل افزایش است.

- شایان ذکر است برخی از نهادها از جمله شهرداری ها و شرکت های زیرمجموعه آنان، شرکت های زیرمجموعه بانک ها و بخشی از شرکت های زیر مجموعه نهادهای عمومی غیردولتی، خود را خارج از نظارت دیوان محاسبات کشور دانسته و امکان دسترسی به اطلاعات پرداخت های پرسنلی آنان مقدور نبوده است.

- مطابق جزء (۲) بند (ط) تبصره (۲)، سازمان امور اداری و استخدامی کشور مکلف به تهیه و ابلاغ دستورالعمل شرایط احراز پست های مدیریتی کلیه مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره شرکت های دولتی و وابسته به دولت و شرکت ها و افرادی که به نمایندگی صاحب سهم، در شرکت ها به عنوان عضو هیأت مدیره معرفی می شوند، تا پایان تیر ماه ۱۳۹۸ بوده که علیرغم تهیه دستورالعمل مزبور به علت عدم رعایت مهلت مقرر در ابلاغ آن، حکم این بند اجرایی نگردیده است.

- مطابق جزء (۶) بند (ط) تبصره (۲)، دولت مکلف بوده است حداکثر ظرف مدت یک ماه از زمان ابلاغ قانون نسبت به تعیین، ابلاغ و اعلام حقوق و مزایای مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره موظف و غیرموظف شرکت های دولتی و وابسته به نهادهای عمومی در سه

سطح کوچک، متوسط و بزرگ در قالب آئین نامه اجرایی اقدام کند و کلیه شرکت‌های م شمول موظف بوده‌اند حقوق و مزایای م صوب را از ابتدای سال ۱۳۹۸ مطابق آن پرداخت کنند. لیکن آئین نامه اجرایی مذکور در سال ۱۳۹۸ به تصویب هیأت وزیران نرسیده است.

کمک های بلاعوض :

هرچند مبالغ کمک مندرج در قوانین بودجه سنواتی به اشخاص حقیقی و حقوقی مستند به مفاد ماده (۷۱) قانون محاسبات عمومی کشور، با اخذ رسید از دریافت کننده به حساب هزینه قطعی منظور می گردد. لیکن بررسی ها حاکی است، اعتبار کمک بلاعوض برای دستگاه‌های اجرایی که اقتضای وظایف قانونی آنان پرداخت کمک نمی باشد اختصاص یافته و همچنین کمک های بلاعوض توسط اشخاص کمک گیرنده، غالباً خارج از اهداف تعیین شده به مصرف رسیده و با توجه به مبنای قانونی فوق الذکر، فاقد نظارت لازم توسط دستگاه های پرداخت کننده کمک می باشد.

شهرداری ها و خلاء نظارت :

بودجه سال ۱۳۹۸ تعداد ۱۳۰۶ شهرداری کشور، بالغ بر ۸۰ هزار میلیارد تومان بوده است که این رقم حدوداً ۱۷,۵٪ منابع عمومی دولت در سال ۱۳۹۸ است. مستند به ماده (۳۸) قانون مالیات های مستقیم، در سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۱۷,۹۰۰ میلیارد تومان (حدود ۲۲٪ بودجه شهرداری ها) از محل عوارض ارزش افزوده وصولی، به شهرداری های کشور پرداخت شده است. با توجه به انتقال وجوه مذکور به حساب سایر منابع شهرداری ها، مبالغ مذکور خارج از حیطه نظارت دستگاه های ذیربط از جمله دیوان محاسبات کشور بوده و به جهت شفافیت و جامعیت بودجه کل کشور، شایسته است بودجه شهرداری های و سایر نهادهای عمومی غیر

دولتی نیز در قالب پیوست ماده واحده بودجه سنواتی درج و سازوکار نظارت لازم بر نحوه مصرف وجوه مذکور توسط دستگاه های نظارتی به صورت صریح، تعیین و ابلاغ گردد.

عدم وصول کامل حقوق دولت از بدهکاران :

- برر سی ها نشان می دهد که شرکت تولید نیروی برق حرارتی طی سنوات گذشته مبلغ ۸۶ میلیارد تومان بابت پیش پرداخت خرید تضمینی برق نیروگاه های در حال تأسیس پرداخت نموده است. با توجه به عدم تکمیل عملیات و راه اندازی نیروگاه های مذکور قراردادهای مربوط در سال مالی ۱۳۹۸ فسخ شده است، لیکن بر خلاف تبصره (۱) ماده (۷) آیین نامه اجرایی شرایط و تضمین خرید برق در محاسبه اصل و سود بدهی آن نیروگاه ها مبلغ ۱۲۶ میلیارد تومان کمتر از میزان کل بدهی از ایشان دریافت شده است.
- در برر سی عملکرد شرکت نفت ایرانول از شرکت های زیرمجموعه شستا، ملاحظه گردید شرکت مذکور بابت فروش محصولات صادراتی به ۶ شرکت اماراتی در سال ۱۳۹۳، مبلغ ۶۶ میلیون درهم طلبکار می باشد که تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۹۹، نسبت به وصول آن اقدام ننموده است.
- عدم وصول بخشی از مطالبات سنواتی شرکت ملی نفتکش ایران جمعاً به مبلغ ۲۲ میلیون دلار، ۱/۸ میلیون یورو و ۳۳ میلیون درهم به دلیل عدم اخذ تضامین کافی.
- در برر سی عملکرد شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران ملاحظه گردید وزارت نفت بابت سوخت تحویلی به شرکت مذکور در سال ۱۳۹۲، مبلغ ۸۹ میلیارد تومان طلبکار می باشد که تاکنون اقدامی در جهت تسویه این بدهی صورت نگرفته است

● عدم واریز مبلغ ۵۳۳ میلیارد تومان عوارض مربوط به تمام نگاشت (هولوگرام) و سایر حقوق انحصار محصولات دخانی، درآمد صدور مجوزها و حقوق دولتی دریافتی بابت واردات و تولید محصولات دخانی توسط شرکت دخانیات ایران، از شرکت های زیر مجموعه صندوق بازنشستگی فولاد به حساب خزانه داری کل کشور.

در خاتمه، ضمن تشکر و قدردانی از توجه نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و مردم شریف ایران، با توجه به ارائه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ قبل از بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در مجلس شورای اسلامی، به استحضار می رساند که لایحه مذکور نیازمند اصلاحات اساسی بوده و خسران تصویب آن بدون اصلاحات، بیش از منافع آن است، لذا پیشنهادات این دیوان جهت اعمال در لایحه مذکور به شرح ذیل تقدیم می گردد :

۱- بودجه سال ۱۴۰۰ با توجه به شرایط حاکم فعلی در تحقق منابع، در دو سطح به تصویب برسد. به نحویکه دولت مکلف شود سطح اول بودجه را بر اساس منابع قابل وصول به دستگاه های اجرایی ابلاغ نماید و مابه التفاوت سقف ابلاغی تا اعتبار مصوب را در شش ماهه دوم سال ۱۴۰۰، صرفاً پس از اطمینان از تحقق منابع و متناسب با روند واریزی به خزانه، برای مصارف تعیین شده، در اعتبارات هزینه ای، تملک دارایی های سرمایه ای و تملک دارایی های مالی ابلاغ نماید.

۲- دولت مکلف شود، لایحه رابطه مالی دولت و نفت را براساس وضعیت موجود و با رویکرد قطع وابستگی بودجه به نفت، تهیه و تا خرداد ماه ۱۴۰۰، به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

۳- در احکام بودجه که مبتنی بر تجویز است، حتی الامکان هدف از بیان حکم، در متن قانون تصریح گردد. تا در صورت عدم استفاده از اجازه و عدم تحقق اهداف قانونگذار، امکان پاسخگویی مسئولین مربوط، فراهم گردد.

۴- با عنایت به اینکه اکثر احکام تکلیفی بودجه سنواتی، فاقد ضمانت اجرایی لازم می باشد، پیشنهاد می گردد در خصوص اینگونه احکام و بویژه احکام تکراری، ضمانت اجرایی بودجه‌ای یا مدیریتی لازم پیش بینی شود، بنحویکه با استفاده و اعمال آن، اطمینان بیشتری از وصول درآمدها و انجام هزینه های قانونی حاصل شود.

۵- در خصوص آن دسته از احکام تکراری که طی سنوات گذشته فاقد عملکرد بوده و برر سی های انجام شده توسط دیوان محاسبات کشور حاکی از عدم ضرورت درج چنین احکامی است، پیشنهاد می گردد نسبت به حذف آن از بودجه اقدام شود.

۶- از مجموع طرح های تملک دارایی های سرمایه ای مندرج در پیوست شماره (۱) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ و همچنین طرح های استانی، تخصیص طرح هایی که سال خاتمه آنها پایان سال ۱۴۰۰ است، در اولویت قرار گیرد.

۷- انتشار اوراق اسلامی، که به زعم همه کارشناسان، یکی از آسان ترین راه های تأمین منابع مالی است و به نوعی آینده فروشی بدون تضمین است، صرفاً در سقف جدول شماره (۴) قانون برنامه ششم توسعه، مصوب گردد.

۸- با توجه به ضرورت بازپرداخت بدهی دولت به صندوق توسعه ملی، بویژه بدهی سرر سید گذشته که مورد تأکید مقام معظم رهبری (مدظله العالی) نیز می باشد، ضرورت دارد منابع لازم در

بودجه سال ۱۴۰۰ پیش بینی و پرداخت آن در اولویت قرار گیرد.

۹- با توجه به حجم بالای مطالبات معوق مالیاتی و همچنین فرار مالیاتی و معافیت های غیر ضرور مالیاتی، ضرورت دارد حکمی مبنی بر تکلیف سازمان مالیاتی بر و صول ۶۰٪ آن در سال ۱۴۰۰ مصوب گردد.

۱۰- با توجه به بررسی بودجه پیشنهادی سال ۱۴۰۰ شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت توسط دیوان محاسبات کشور و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی در اجرای ماده (۱۸۲) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، ضرورت دارد تعداد ۵۳ بند پیشنهادات این دیوان در کمیسیون تلفیق مورد توجه ویژه قرار گیرد.